

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Πατριαρχικά πράξεις, φερμάνια και άλλα τινά έγγραφα

A. Σιγάλας

doi: [10.12681/makedonika.9134](https://doi.org/10.12681/makedonika.9134)

Copyright © 2016, A. Σιγάλας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σιγάλας Α. (2017). Πατριαρχικά πράξεις, φερμάνια και άλλα τινά έγγραφα. *Μακεδονικά*, 1, 277–323.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9134>

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ, ΦΕΡΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΤΙΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1. Δύο Πατριαρχικαὶ Πράξεις Σωφρονίου τοῦ Β' καὶ Ἀνθίμου τοῦ Γ'.

Εἰς τὸ «Τμήμα Χειρογράφων καὶ Πανομοιοτύπων» τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἐναπόκεινται δύο πατριαρχικαὶ πράξεις, Σωφρονίου τοῦ Β' καὶ Ἀνθίμου τοῦ Γ', τῶν ὁποίων τὸ κείμενον, ἀνέκδοτον μέχρι τοῦδε, δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον νὰ δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον τοῦ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν τὸ περιεχόμενον ἀφορᾷ εἰς τὴν Μητρόπολιν Σιρωμίνισης. Καὶ τὰ δύο ταῦτα σιγίλλια προέρχονται ἐξ ἀγορᾶς ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου.¹⁾

α) Πατριαρχικὴ Πράξις Σωφρονίου τοῦ Β' ἔτ. 1779.²⁾

Διὰ τῆς πατριαρχικῆς ταύτης πράξεως διορίζεται Μητροπολίτης Λευκάδος ὁ ἐκλεγείς Ἱερομόναχος Ἰωακείμ, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως Ναυπλίου καὶ Ἀρτης Ἰακώβου, συλλειτουργούντων τοῦ Χειμάρρα καὶ Δελβίνου Ἰωαννικίου καὶ τοῦ Ραδοβισδίου Παΐσιου.

Ἐκ περγαμνῆς, διατηρουμένης καλῶς καὶ ἐχούσης διαστάσεις 0,635 πλ. × 0,90 ὕψ. μετὰ τῆς γλώσσης, ὅσον προχωρεῖ πρὸς τὰ κάτω ἡ περγαμνὴ στενεύει καὶ καταλήγει εἰς τὴν ἐλιγροειδῆ γλώσσαν κείμενον 0,36 πλ. × 0,58 ὕψ., στίχ. 35 μετὰ τῆς πατριαρχικῆς ὑπογραφῆς καὶ τοῦ πρωτοκόλλου· μολυβδόβουλλον 0,065 πλ. × 0,06 ὕψ., κρέμεται διὰ δεσμίδος μεταξίνων κυανοῦ χρώματος νημάτων, διερχομένης δι' ὀπῶν, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ μὲν ἕξ — ἀνὰ δύο ὀριζοντίως — εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ κυρίου σώματος τῆς περγαμνῆς, δύο δὲ ἄλλαι καθέτως ἐπὶ τῆς γλώσσης· ἡ ὀριζοντία ἀπόστασις τῶν ἕξ ὀπῶν εἶναι 0,12, ἡ κάθετος 0,06, τῶν δὲ δύο ἐπὶ τῆς γλώσσης 0,05· ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ μολυβδόβουλλου ὑπάρχει, ὡς συνήθως, ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας μετὰ τοῦ βρέφους Χριστοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης παρόμοιον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου κείμενον. Τὰ ἀρχικὰ γράμματα ΟΥ εἶναι διακεκοσμημένα καὶ τὸ μὲν πρῶτον σημεῖον Ο ἔχει μέγεθος 0,045 πλ. × 0,11 ὕψ. καὶ σχηματίζεται διὰ δύο σχηματοποιημένων πτηνῶν, ἀετῶν, ἐκ τοῦ στόματος τῶν ὁποίων προβάλλει ἀνὰ εἰς ἕτερος ἀετός, φέρων στέμμα ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· οἱ δύο οὔτοι ὁμοῦ σχηματίζουν τὸν δικέφαλον ἀετόν, εἰς τὸ μέσον καὶ ὑπεράνω τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἡ πατριαρχικὴ μίτρα. Τὸ δεῦτερον σημεῖον Υ ἔχει ὕψος ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ὕψος πέντε στίχων τοῦ κειμένου ἤτοι 0,05 ἔκ., σχηματίζεται δ' ἐπίσης διὰ συμπλέγματος πτηνοῦ καὶ φυτῶν. Ἡ πατριαρχικὴ πράξις ἐξεδόθη ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Σωφρονίου τοῦ Β'. Ἡ χρονολογία ἐγγραφή διὰ μεγαλυτέρων καὶ παχυτέρων γραμμάτων. Τμήματος αὐτοῦ παραθέτομεν ἐνταῦθα πανομοιότυπον.

1. Βλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι Δυτικῆς Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη 1939. Σελ. 170-171.

2. Πατριαρχία Σωφρονίου τοῦ Β' = 1774-1780.

2

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

433

434

435

436

437

438

439

440

441

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

531

532

533

534

535

536

537

538

539

540

541

542

543

544

545

546

547

548

549

550

551

552

553

554

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

569

570

571

572

573

574

575

576

577

578

579

580

581

582

583

584

585

586

587

588

589

590

591

592

593

594

595

596

597

598

599

600

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

625

626

627

628

629

630

631

632

633

634

635

636

637

638

639

640

641

642

643

644

645

646

647

648

649

650

651

652

653

654

655

656

657

658

659

660

661

662

663

664

665

666

667

668

669

670

671

672

673

674

675

676

677

678

679

680

681

682

683

684

685

686

687

688

689

690

691

692

693

694

695

696

697

698

699

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

759

760

761

762

763

764

765

766

767

768

769

770

771

772

773

774

775

776

777

778

779

780

781

782

783

784

785

786

787

788

789

790

791

792

793

794

795

796

797

798

799

800

801

802

803

804

805

806

807

808

809

810

811

812

813

814

815

816

817

818

819

820

821

822

823

824

825

826

827

828

829

830

831

832

833

834

835

836

837

838

839

840

841

842

843

844

845

846

847

848

849

850

851

852

853

854

855

856

857

858

859

860

861

862

863

864

865

866

867

868

869

870

871

872

873

874

875

876

877

878

879

880

881

882

883

884

885

886

887

888

889

890

891

892

893

894

895

896

897

898

899

900

901

902

903

904

905

906

907

908

909

910

911

912

913

914

915

916

917

918

919

920

921

922

923

924

925

926

927

928

929

930

931

932

933

934

935

936

937

938

939

940

941

942

943

944

945

946

947

948

949

950

951

952

953

954

955

956

957

958

959

960

961

962

963

964

965

966

967

968

969

970

971

972

973

974

975

976

977

978

979

980

981

982

983

984

985

986

987

988

989

990

991

992

993

994

995

996

997

998

999

1000

Πανομοίωτον τμήματος Σιγγιλίου Σωφρονίου Β' του 1779

Κείμενον

† Σωφρόνιος ἐλέω θ(εο)ῦ ἀρχ(ιεπίσκο)πος Κωνσταντινουπόλε(ως) Νέας Ρώμης καὶ οἴκουμ(ενικ)ῶς Πατριάρχ(ης).

Οὐ στενά, οὐδ' ὁρίοις μικροῖς ἐμπεριειλημμένα τὰ προνόμια τοῦ ἀγιωτάτου τούτου ἀποστολικοῦ πατριαρχικοῦ, καὶ οἴκουμενικοῦ θρόνου τῆς νέας Ρώμης, ἀλλ' ἐπὶ πολὺν πλατυνόμενα καὶ τὴν ὑπεροχὴν πλουτοῦντα ὡς τοῖς πᾶσι | καθωμολόγηται· πρὸς τοῖς ἄλλοις οὖν, ὧν πλουτεῖ προνομίων καὶ τουτὶ κεκλήρωται τὸ ὑπερανεστηκέναι ἐν πολλοῖς τῶν ἄλλων οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τῶ μὴ κατὰ τοὺς λοιποὺς τὰ τῆς ἐλευθέρου αὐτῶ διαίτης πρὸς τὰ ἀπανταχοῦ τῶν ὀρθοδόξων συ | στήματα περιορίζεσθαι· αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι τῶν ἐν αὐτονομίᾳ διΐθυνομένων ἀγιωτάτων ἐκκλησιῶν, οἷα πον σφαίρα ἅμα τῇ κατ' αὐτὴν κυκλικῇ δινήσει, ὀρισμένον ἐπίστανται τὸ σφῶν περιφερὲς πρὸς τὰ ἔξω τῆς περιφερείας, ὁδ' οὐτοσί τῆς | βασιλίδος τῶν πόλεων ὁ οἴκουμενικὸς φαρμὲν καὶ ἀγιωτάτος θρόνος δίκην ἡλίου ἀπανταχοῦ διαυγάζων καὶ ἅπαν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα φωτίζων ταῖς τῆς εὐσεβείας θείαις μαρμαρυγαῖς πᾶν νέφος καὶ σκότος κακοδοξίας ἀπελαύνειν με | μάθηκε, νομοθετεῖν τε καὶ θεοπίζειν τὰ κάλλιστα τῶν νεαρῶν καὶ κανόνων ἐπὶ τε τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοσμικῶν ὑποθέσεων τοῦτο φύσις αὐτοῦ ἐξ ἀρχῆς. Σημεῖον δὲ τὸ καὶ τὰ παρ' ἐκάστοις ἀμφισβητούμενα τῶν ὀρθοδόξων αὐ | θεντικῆς κατ' ἐκκλητον δύναιμι ἀνέχειον εἰς ἑαυτὸν διαλυόμενα ὅσα καὶ ἰκμάδας καὶ ἀπὸ γῆς ἀναθυμιάσεις ὁ μέγας οἶδεν ἀνιᾶσθαι φωσφόρος. Οὗτος τοίνυν καὶ ἐπισκόπος προχειρίζεται καὶ ἐγκαθιστᾷ διὰ τῆς θείας χάριτος, δωρε | ἄς τε καὶ ἔξουσίας τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος τῆς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας οὐ μόνον ταῖς ὑπ' αὐτὸν ἤδη τελούσαις καὶ πολιτικῆς ἀρχῆς ὅροις τοῖς αὐτοῖς ἐγγραφομέναις, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις ὅσαι ἐκτόπιαι μὲν ὀρθότητι δὲ ἐπισεμνύονται πίστεως | ταῦτα μὲν δὴ ἄλλα τε πλεῖστα ἐπ' ἄλλοις πρεσβεῖα φέροι λαβὼν ἀνέκαθεν παρὰ τε τοῦ παλαιγενοῦς αἰῶνος καὶ γραφῶν καὶ παρ' ἧς ἔλαχεν ἀνωτάτω ἐς δεῦρο ἀρχῆς· τοῦ γὰρ παγκοσμίου σκήπτρου ἅμα τῇ συγκλήτῳ μετενεχθέντος τῇ ἐν καλλίστῳ κειμένη ταύτῃ | πόλει τοῦ Βύζαντος (οἷα πον καὶ νῦν ὀρθῶτε ὑπερβασιλεύουσα) οὐδενὸς τῶν πρεσβεῖων ἢ κατ' αὐτὴν ἐκκλησία ἠμοίωρησε τὴν ἀνωτάτω καθέδραν ἀπολαβοῦσα ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κατὰ παντὸς ἀποστολικοῦ θρόνου ἀφ' ἧς δὴ ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς περισκοποῦσα τὰ ἅπαντα | χοῦ καὶ τὰς πνευματικὰς ἀεννάως ἐπαντοῦσα χάριτας παντὶ τῶ χριστιανύμῳ πληρώματι δέχεται μὲν εὐμενῶς τὰ παρ' ἐκάστης τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν τῇ αὐτῆς κηδεμονίᾳ συνεχῶς ἀνατιθέμενα πληροῦν δὲ τὰς εὐλόγους αὐτῶν αἰτήσεις οὐκ ἐπανδύεται ὡς ἂν μὴ | δεμῖα τῶν καθηκόντων αὐτῇ στερηῆσσιτο ἀλλ' ὀρθῶς καὶ θεοφιλῶς ἐκάστη διεξάγοιτο διαδοχαῖς ἀρχιερατικῆς ἀξίας καὶ χάριτος ἐπικοσμουμένη. Τῆς οὖν ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Λευκάδος καὶ ἁγίας

5

10

Μαύρας ἄρτι ἐν στερήσει ἀρχιερατικῆς ἐπισκέψεως καὶ | ἀπροστατεύτου δια-
 μεινάσης ἄτε τοῦ ἐν αὐτῇ πνευματικῶς προϊσταμένου κῦρ Μελετίου τὸ ζῆν ἐκ-
 μετρήσαντος καὶ πρὸς τὰς αἰωνίους μονὰς μεταστάντος καὶ δὴ καὶ ἐκλογῆς
 15 κατὰ χώραν γενομένης ὑπὸ τοῦ ἐκεῖσε εὐαγοῦς κλήρου καὶ παντὸς τοῦ ὀρθο-
 δόξου συστήματος κατὰ | τὴν ἐπικρατοῦσαν τοπικὴν συνήθειαν ἀξίωσις ἡμῶν
 ἤδη προσηρέχθη κοινῇ προχειρίσασθαι κἂν ταύτη τὸν ἀξίως προτιμηθησόμε-
 νον τοῦ ἐκεῖσε ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ εὐσεβῶς ποιμανοῦντα τὸ λογικὸν τοῦτο
 τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον· ὄθεν κατὰ τὴν τῶν θεῶν καὶ ἱερῶν νόμων | διακέ-
 λευσιν ἐπὶ πολλὸν χρόνον καὶ κατὰ τὴν ἱερὰν κανονικὴν διατύπωσιν δι' ἡμε-
 20 τέρας πατριαρχικῆς ἐκδόσεως ψήφων κανονικῶν γενομένων ὑπὸ τῶν πλησιο-
 χῶρων τούτων ἄρ | χιερέων τοῦ τε ἱερωτάτου μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ
 Ἄρτης ὑπερίμουν καὶ ἐξάρχουν πάσης Αἰτωλίας κῦρ Ἰακώβου καὶ τῶν θεο-
 φιλεσιτάτων τούτων ἐπισκόπων τοῦ τε Χειμάρου καὶ Δελβίνου κῦρ Ἰωαννι-
 κίου καὶ τοῦ Ραδοβισδίου κῦρ Παΐσιου τῶν ἐν ἀγίῳ | πνεύματι ἀγαπητῶν
 ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν προεκοίθη τῶν ἄλλων ὡς ἄξιος καὶ ἀρμό-
 διος εἰς διαδοχὴν τῆς ποιμαντικῆς αὐτῆς ράβδου ὁ δοσιώτατος ἐν ἱερομονά-
 χοις κῦρ Ἰωακείμ ἀνὴρ ἐπὶ ὀρθότητι πίστεως καὶ βίου σεμνότητι καὶ ἡθῶν
 | κοσμιότητι καὶ ταῖς ἄλλαις ὅσαις πρόεποναι ἀρχιερεῦσιν ἀρεταῖς μεμαρτυ-
 ρημένος παρὰ παντὸς τοῦ ἐκεῖσε ὀρθοδόξου πληρώματος καὶ κοινῇ προκε-
 κλημένος εἰς πνευματικὴν αὐτῶν ἐπίσκεψιν· οὗτος οὖν τῇ χάριτι καὶ ἐξουσίᾳ
 τοῦ παναγίου καὶ ζωο | ποιῶν καὶ τελεταρχικοῦ πνεύματος κεχειροτόνηται
 25 κατὰ τόπον δι' ἡμετέρας πατριαρχικῆς ἐκδόσεως ὑπὸ τοῦ διαληφθέντος ἱερω-
 τάτου μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ἔχοντος συλλειτουργοῦντας καὶ
 τοὺς εἰρημένους τούτους δύο συναδελ | φούς ἀρχιερεῖς καὶ ἀναδέδεικται γνή-
 σιος καὶ νόμιμος καὶ κανονικὸς ἀρχιερεὺς καὶ πνευματικὸς ποιμὴν καὶ προ-
 σιτάτης τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης· ὀφείλει τοίνυν ὁ διαληφθεὶς θεο-
 φιλεσιτάτος ἀρχιεπίσκοπος Λευ | κάδος καὶ ἀγίας Μαύρας ἐν ἀγίῳ πνεύματι
 ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κῦρ Ἰωακείμ χερσὶν ἀμφοτέροις
 ἀντιλαβέσθαι αὐτῆς καὶ πάσης τῆς ὑποκειμένης αὐτῇ ἐνορίας, εὐλογεῖν τε καὶ
 ἀγιάζειν ἀρχιερα | τικῶς πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χρι-
 στιανοὺς καὶ πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐκτελεῖν μετὰ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου
 ἐγκαθιδρύσεως κρίνειν τε καὶ ἀνακρίνειν κανονικῶς πᾶσαν ἐμπίπτουσαν ἐκ-
 κλησιαστικὴν ἢ | πόθησιν καὶ εἰς τὸν τοῦ δικαίου τόπον ἀποκαθιστᾶν κληρι-
 κούς τε καὶ ἀναγνώστας σφραγίζειν καὶ ὑποδιακόνους καὶ διακόνους χειρο-
 25 τονεῖν καὶ εἰς τὸ τῶν προεσβυτέρων προβιβάζειν ἀξίωμα, μοναχοὺς τε καὶ μο-
 ναζούσας κείρειν | θεῖους ναοὺς καθιεροῦν, ἐπὶ σταυροπηγίοις ἰδίῳις πνευ-
 ματικὸς πατέρας καθιστᾶν δι' ἰδίων ἐνταληθῶν καὶ καταρτίζειν καὶ νου-
 θετεῖν τὸν ἐν αὐτῇ χριστιάνημον λαὸν πάντα τὰ ψυχοφελῆ καὶ σωτήρια οὐ μό-
 νον ταῖς | ἀπὸ γλώττης νουθεσίαις, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ταῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου
 βίου χειραγωγίαις καὶ ποδηγετεῖν τὸ ἐκεῖσε λογικὸν τοῦ Χ(ριστο)ῦ ποίμνιον

εἰς νομὰς σωτηρίους τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος τὰ πάντα τοῖς πᾶσι γινόμενος, ἵνα τοὺς | πάντας ἢ πλείονας κερδήσῃ κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον καὶ δεσπόζῃν πάντων τῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης κτημάτων τε καὶ πραγμάτων καὶ ἀφιερωμάτων κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων τῶν τε ἤδη ὄντων καὶ | τῶν μετέπειτα προσκτηθησομένων αὐτῇ καὶ ὡς οἶον τε φροντίζειν τῆς τούτων ἀξήσεώς τε καὶ βελτιώσεως καὶ τᾶλλα πάντα ἐκτελεῖν ὅσα ἀρχιερεῦσιν ἀνήκει ὀφείλοντος καὶ παντὸς τοῦ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ | ταύτῃ ὁρθοδόξου συστήματος ἀπονέμειν τῇ θεοφιλίᾳ αὐτοῦ πᾶσαν τιμὴν καὶ εὐλάβειαν καὶ τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὴν εὐπέθειαν καὶ τὴν δεξίωσιν καὶ ὑπέικειν αὐτῷ ὡς ἀρχιερεῖ γνησίῳ καὶ πνευματικῷ | αὐτῶν ποιμένι τε καὶ προστάτῃ καὶ συντρέχειν καὶ βοηθεῖν αὐτῷ εἰς πάσας τὰς ἐμπιπτούσας χρεῖας καὶ ὑποθέσεις αὐτοῦ· πρόπουσα γὰρ καὶ ὀφειλομένη ὑπάρχει πρὸς τὴν θεοφιλίαν αὐτοῦ ἢ παρὰ τῶν γνησίων αὐ | τοῦ πνευματικῶν τέκνων συνδρομῇ καὶ βοήθειᾳ ὅσα τὰ μέλη πρὸς τὴν ἑαυτῶν κεφαλὴν ὑπουργεῖν καὶ συντελεῖν συνετάχθησαν, ἀλλὰ καὶ κλίνειν τὸν ἀρχένα ταῖς ἀρχιερατικαῖς αὐτοῦ συμβουλαῖς, ἐπιταγαῖς τε καὶ νουθεσίαις | αὐτοῖς προσοφείλεται· ἢ γὰρ πρὸς τὴν αὐτοῦ θεοφιλίαν ἀπονεμομένη καὶ γιγνομένη τιμὴ πρὸς ἡμᾶς ἀναφέρεται καὶ δι' ἡμῶν πρὸς Θεὸν οὗ τύπον ἐπὶ γῆς οἱ ἀρχιερεῖς σώζουσιν. Ἐπὶ τούτοις | ὄν ἅπασι καὶ ἡ παροῦσα ἡμετέρα πατριαρχικὴ ἐν μεμβράναις προᾶξις ἀπολυθεῖσα δέδοται τῷ διαληφθέντι θεοφιλεστάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Λευκάδος καὶ ἁγίας Μαύρας κῆρ Ἰωακείμ εἰς διηνεκῇ ἀσφάλειαν.

30

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ἐννάτῳ κατὰ μῆνα **Σεπτέμβριον ἐπινεμήσεως δεκάτης τρίτης.**

† Σωφρόνιος ἐλέω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

β) Πατριαρχικὴ προᾶξις Ἀνθίμου τοῦ ζ' ἔτ. 1846¹⁾

Διὰ τῆς πατριαρχικῆς ταύτης πράξεως διορίζεται Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας Σιρωμνίτιος ὁ πρόφην Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἐλαίας Ἀνθίμος ὁ Ἰβηρίτης.

Ἐκ κακῶς διατηρουμένης σήμερον περγαμηνῆς, 0,53 πλ. × 0,73 ὑψ., κείμενον 0,46 πλ. × 0,50 ὑψ., στίχ. 33 μετὰ τῆς πατριαρχικῆς ὑπογραφῆς καὶ τοῦ πρωτοκόλλου, γλῶσσα στρογγύλη ἡμικυκλική, μολυβδόβουλλον δὲν σώζεται, ὅπαι ἀνά δύο παραλλήλως, ἀνά τρεῖς δὲ καθέτως ἀπολύγουσαι εἰς ἑβδόμην, ἢ ὅποια μετὰ τῶν δύο τελευταίων παραλλήλων σχηματίζει τρίγωνον ἀπόστασις ὁρίζοντία τῶν ὀπῶν 0,06, κάθετος 0,05. Τὸ πρῶτον ἀρχικὸν γράμμα Π μεγαλύτερον καὶ καλλιγραφικώτερον τῶν λοιπῶν. Ἡ πατριαρχικὴ αὐτῆ προᾶξις εὐρίσκεται σήμερον ἐν κακῇ καταστάσει, οὕτως εἰς τινα σημεῖα, ἰδίως τῶν πτυχώσεων, καθίσταται ἀδύνατος ἢ ἀνάγνωσις. Κάτωθεν τῆς ὑπογραφῆστοῦ Πατριαρχοῦ δεξιὰ ὑπάρχει ἡ ὑπογραφή τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου : μέγας λογοθέτης Νικόλαος Ἀριστάρχης.

1. Πρώτη πατριαρχία Ἀνθίμου τοῦ 6ου = 1845-1848.

Κείμενον

† Ἀνθιμος ἐλέω Θε(ε)οῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Πᾶς ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, φησὶν ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος. Καὶ γὰρ οὗτος ἀξιούμενος τῶν θείων μαρμαρυγῶν διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν | δοθείσης τελετουργικῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος μεταδίδωσι τ[οῖς] πιστοῖς τὰ χαρίσματα, καὶ μεσίτης ὑπὲρ αὐτῶν καθίσταται πρὸς Θεόν, καὶ φῶς τῶν ὑπ' αὐτὸν πιστῶν, κατὰ τὸ θεόφθεγκτον λόγιον « ὑμεῖς ἐστέ τὸ φῶς τοῦ κόσμου » ποδηγετῶν | καὶ καθοδηγῶν αὐτοὺς διὰ τῆς φαινοτάτης λαμπ[ράδος καὶ τοῦ] εὐαγγελικοῦ κηρύγματος καὶ τὰς εὐθείας καὶ ἀπλανεῖς ὁδοὺς τῆς ἀληθείας, δι' ὧν τελευτῶσιν εἰς τὴν μακαρίαν καὶ ἀληκτον ἐκείνην ἀπόλασιν τ[ῶν αἰώνιων] ἀγαθῶν, ἐφ' ᾧ
 5 καὶ ἐκάστη ἐκκλησία ἔλαχεν | ἔχειν τὸν ὑπὲρ αὐτῆς προσοίοντα τὰ δῶρά τε καὶ θυσίας [τὸ] λυσιτελέστατον τούτων καὶ ὀνησιμώτατον κρινάντων τῶν τὰ πάντα καλῶς διαταξαμένων πνευματεμφῶρων Ἀποστόλων, καὶ θεοφόρων Πατέρων. καὶ ἀληθῶς οὗτος τύπος ὑπάρχει τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου | χρηματίσαντος Ἀρχιερέως ἡμῶν θεανθρώπου Ἰησοῦ καὶ δεῦρο κεφαλῇ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, ἣν περιποιήσατο τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ αἵματι, καὶ ὡς νύμφην ἠγάπησεν ἄρρητοις οὖν βουλαῖς τῆς ἀνωτάτης θείας προνοίας λαχοῦσα ἡ Μετριότης ἡμῶν διέπει | τὸ παγκόσμιον σύνταγμα τῶν πιστῶν ἀπὸ τῆς ὑψηλοτάτης ταύτης περιωπῆς τοῦ ἀγωτάτου, Ἀποστολικοῦ, Πατριαρχικοῦ, Οἰκουμενικοῦ τουτουῦ θρόνου, ἐφ' οὗ ὀφείλεται αὐτῇ ἐφορᾶν πάσης τῆς ὑποκειμένης ἀγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ προνοεῖν περὶ τῆς πνευμα | τικῆς αὐτῶν διακυβερνήσεως, ἰδοῦσα καὶ τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν τῆς Σιρωμνίτιδος ἀπροστάτευτον μείνασαν, καὶ ἐστερημένην πνευματικοῦ ποιμένος, ἃ τε δὴ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κῦρ Κωνσταντίνου διὰ κανονικῶν | ψήφων, καὶ Συνοδικῆς ἐκλογῆς προβιβασθέντος καὶ ἀποκαταστηθέντος, εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Προύσης, χρέος ἠγγήσατο πατρικώτατον ἀντικαταστήναι ἐκεῖ τὸν
 10 ἀξίως ποιμανοῦντα τὸ ἐν αὐτῇ λογι | κὸν ποιμνιον τοῦ Κυρίου. Καὶ δὴ κελεύσει καὶ ἀδεία ἡμετέρα πατριαρχικῆ κανονικῶν ψήφων γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῶ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου ὑπὸ | τῶν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ἐνδημούντων ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν τῆς ἡμῶν Μετριότητος τοῦ τε Ἡρακλείας κῦρ | Διονυσίου, τοῦ Χαλκηδόνης κῦρ Ἱεροθέου, τοῦ Δέρκων κῦρ Νεοφύτου, τοῦ Νεοκαισαρείας κῦρ Κυρίλλου, καὶ τοῦ Κασανδρείας κῦρ Ἰακώβου, ἐξελέγη τῶν ἄλλων ὑποψηφίων, καὶ προετιμήθη ὁ θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἐλαίας |

κὺρ Ἄνθιμος, ὡς ἄξιος ἀναδέξασθαι τὴν πνευματικὴν προστασίαν τῆς ἀγιο-
 τάτης ταύτης Μητροπόλεως Στρωμνίτης, ἃ τε δὴ ὄν Ἄρχιερεὺς θεοσεβής, καὶ
 κατὰ τὴν ἔσω παιδείαν ἰκανῶς τειριμμένος, εὐσχήμων, σεβάσμιος, | καὶ εἰς
 τὸ ἀγαθοεργεῖν πρόθυμος, καὶ εὐδοκιμήσαντα ἐν ἅπασιν, ἅπερ αὐτῷ ἐπέτρα-
 πτο πράγματα, καὶ ἀρχιερατικῶς διεχειρίσατο, ἄξιος ἀναδειχθεὶς διὰ τῆς
 ἀμέμπτον αὐτοῦ πολιτείας τε καὶ διαγωγῆς εἰς τὸ διευθύνειν καὶ ποδηγε-
 τεῖν τὸν τοῦ Κυρίου λαὸν ἐπὶ πάντα τὰ ψυχωφελῆ τε καὶ σωτήρια· ἐφ' ᾧ δὴ 15
 καὶ προεκρίθη συνοδικῶς κατασταθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν ἀγιοτάτην ταύτην Μη-
 τροπόλιν τῆς Στρωμνίτης· τοῦτον τοίνυν ἡ Μειριότης ἡμῶν τῇ χάριτι καὶ
 | ἐξουσίᾳ τοῦ Παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος ἀποκαθίστησι Μητρο-
 πόλιν τῆς ἀγιοτάτης Μητροπόλεως Στρωμνίτης, καὶ προστάτην πνευματι-
 κὸν συμπάσης τῆς ἐπαρχίας ταύτης, καὶ κύριον καὶ ἐξουσιαστὴν | πάντων τῶν
 κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων πραγμάτων τῆς Μητροπόλεως ταύτης. Ὅφείλει δὲ
 ὁ διαληφθεὶς οὗτος ἱερώτατος Μητροπολίτης Στρωμνίτης ὑπέριμος καὶ ἐν
 ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς | ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν Μειριότητος
 κὺρ Ἄνθιμος, ἀπελθὼν εἰς τὴν θεόθεν λαχοῦσαν αὐτῷ Μητροπόλιν ταύτην,
 καὶ παραλαβὼν τὰς ἡνίας αὐτῆς, εὐλογεῖν καὶ ἀγιάζειν καὶ διδά | σκειν τὸν
 ἐν αὐτῇ λαὸν τοῦ Κυρίου καὶ παραινεῖν καὶ ρουθετεῖν αὐτῷ τὰ ψυχωφελῆ τε
 καὶ σωτήρια, ἔχων τὴν ἄδειαν σφραγίζειν ἀναγνώστας, χειροτονεῖν διακόφρους 20
 καὶ [εἰς τὸ τῶν] πρεσβυτέρων | ἀξίωμα προβιβάζειν [πατέρας πνευματικούς]
 δι' ἰδίων ἐνταλιτηρίων ἐγκαθιστάναι, καὶ τἄλλα πάντα διαπράττειν, ὅσα τοῖς
 γνησίοις καὶ κυρίοις ἀρχιερεῦσιν ἐφείται . . . οἱ εἰ., μετὰ καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ
 Ἱεροῦ συνθρόνου | ἐγκαθιδρύσεως. Καρποῦται δὲ [καὶ ἀπολαμβ]άνειν πάντα
 τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, τὰ συνήθη καὶ
 νεομισημένα ἐκεῖνα· ὀφείλουσι δὲ καὶ ἅπαντες οἱ ἐν | τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ εὐ-
 ρισκόμενοι ἐντιμότατοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, Ἱερομόναχοί τε καὶ
 Μοναχοί, τιμιότατοι πρόκριτοι, καὶ γέροντες, καὶ προεσιῶτες, καὶ τὸ λοιπὸν
 χριστιεπώνυμον | πλήρωμα πάσης τάξεως καὶ καταστάσεως ἀπονέμειν τῇ αὐτοῦ
 Ἱερότητι πᾶσαν τιμὴν καὶ εὐλάβειαν, δεξιώσιν τε καὶ φιλοφροσύνην· ὑπέκειν
 τε καὶ ὑποτάσσεσθαι αὐτῷ ὡς γνησίῳ αὐτῶν ποιμένι | πνευματικῷ καὶ κυ-
 ριόρχῃ, παρέχειν καὶ διδόναι αὐτῷ εὐγνωμόνως καὶ εὐπειθῶς πάντα τὰ ἀνή-
 κοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, κύρια τε καὶ τυχηρά,
 τὰ συνήθη καὶ νεομισημένα | δηλαδὴ βοηθείας, φιλότιμα, κανονικὰ [πεσκέ-] 25
 σια, τὰ τῶν γάμων καὶ πανηγύρεων, τὴν τοπικὴν ζητείαν, παρῶνθίας, προ-
 θέσεις, τεσσαρακονταλείτουργα, ψυχομερίδια, καὶ εἴ τι ἄλλο σύνθητες τοπικὸν
 καὶ νεομισημένον | μνημονεύειν τε τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις
 ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθείαις, ὡς νεόμισται, συντρέχειν καὶ βοηθεῖν
 αὐτῷ ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς αὐτοῦ χρεῖαις καὶ ὑποθέσει, καὶ κατ'
 οὐδὲν | αὐτῷ ἀντιφέρεσθαι, ἢ ἐναντιοῦσθαι ἀτάκτως· ἢ γὰρ πρὸς τὴν αὐτοῦ
 Ἱερότητα γενομένη καὶ ἀποδιδομένη τιμῇ, εὐλάβεια, ὑπακοή καὶ εὐπέθεια

30 εἰς ἡμᾶς ἀναφέρεται καὶ δι' ἡμῶν πρὸς Θεὸν αὐτόν· οὗ | τὸν τύπον ἐπὶ τῆς γῆς οἱ Ἀρχιερεῖς σώζουσιν· ὁ δὲ παρὰ τὰ προστατιτόμενα πράττων καὶ γνώμη στρεβλῆ ἀντικεῖσθαι τῷ Ἀρχιερεῖ αὐτοῦ θέλων, ἢ ἀντιλέγων ἢ κατακρατῶν τῶν εἰθισμένων αὐτοῦ δικαιομα | των ἢ μὴ ἀποδιδόνς τὴν προσήκουσαν τιμὴν καὶ ὑπακοήν, ὁ τοιοῦτος, ὡς ἀλαζών καὶ ἀδιάκριτος, τῆς τε θείας ἀγανακτήσεως πειραθῆσεται, καὶ παρ' ἡμῶν ἐπιτιμίαις βαρυντάτοις καθυποβληθῆσεται. Ἐπὶ τούτοις | οὖν ἅπασιν ἀπολυθεῖσα ἢ παροῦσα πατριαρχική καὶ ἐν μεμβράναις πράξις, δίδοται τῷ διαληφθέντι Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Στρωμνίτις ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶ ἀδελφῶ καὶ συλλειτουργῶ τῆς ἡμῶν | Μειριότητος κτθρ Ἀνθίμῳ εἰς μόνιμον καὶ διηνεκὴ ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοσιῶ ὀκτακοσιοσιῶ τεσσαρακοσιῶ ἕκτῳ κατὰ μῆνα Ἰούνιον ἐπινεμήσεως Δ'.

† Ἀνθίμος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως :
νέας γῶμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

μέγας λογοθέτης Νικόλαος Ἀριστάρχης

2. Τρία Τουρκικὰ Φερμάνια

Ἡ Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη Κοζάνης μεταξὺ ἄλλων τουρκικῶν ἐγγράφων εἶναι κάτοχος καὶ δύο φερμανίων, τὸ δὲ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης ἐνδὸς τοιοῦτου, τῶν ὁποίων ὁ τουρᾶς καὶ τὸ περικλεῖον αὐτὸν ἐπισέλιδον εἶναι ἐξόχως καὶ διὰ πολλῶν χρωμάτων διακεκοσμημένα, ¹⁾ δι' ὃ ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα πανομοιότυπα τούτων, συγχρόνως δὲ καὶ μετὰφρασιν τοῦ ἐνδὸς ἐξ αὐτῶν. Τῶν δύο ἄλλων ἠρκέσθημεν νὰ δώσωμεν περιγραφὴν καὶ σύντομον περιλήψιν τοῦ περιεχομένου των, διότι τὸ κείμενον τούτων, ἀκολουθοῦν τὸν καθιερωμένον τύπον τῆς τουρκικῆς Γραμματείας ἐλάχιστα παραλλάσσει τοῦ πρώτου. Τὴν μετὰφρασιν ὀφείλω εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Μεταφραστικοῦ Γραφείου Θεσσαλονίκης κ. Λάζ. Μαμζορίδην, ὃν καὶ δημοσίᾳ ἐνταῦθα εὐχαριστῶ. Ἀξίαν ἔχουν ταῦτα ἰδίως διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων.

α) Φερμάνιον Σουλτάνου Μαχμουτ ἔτ. 1815 (15 Σιαμπὰν 1230)

Διὰ τοῦ Φερμανίου τούτου τοῦ Σουλτάνου Μαχμουτ ἐπικυροῦται ὑπὸ τῆς Πύλης ὁ (κατόπιν ἐπικυρώσεως καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱεράς Συνόδου) ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Ἰωσήφ διορισμὸς τοῦ ἱερέως Βενιαμὴν ὡς Ἐπισκόπου Σερβίων καὶ Κοζάνης. Διὰ τοῦ

1. Πρβλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι Δυτικῆς Μακεδονίας, σελ. 89 καὶ 182.

φερμανίου καθορίζονται συγχρόνως τὰ δικαιώματα καὶ τὰ προνόμια τοῦ Ἐπισκόπου τούτου. 1)

Ἐκ χάρτου λείου καὶ παχέος, 0,77 ὑψ. × 0,54, πλάτ. τὸ κείμενον καταλαμβάνει 8,49 ὑψ. × 0,38 πλάτ., περιθώριον δεξιὰ 0,045, κάτω 0,03, ἀριστερὰ καὶ ἄνω 0, τουρᾶς 0,32 ὑψ. ἐντὸς κωνοειδοῦς διακεκοσμημένου τριγώνου, περικλείεται ὑπὸ ἐπισηλίδου ἐν σχήματι Π διακεκοσμημένου διὰ χρυσοῦς, ἐρυθρᾶς καὶ κυανῆς μελάνης, ἐντὸς τοῦ Π καὶ παραπλευρῶς τοῦ τουρᾶ υπάρχουν σχήματα διακοσμητικά, στίγ. 27, μεταξὺ τῶν στίχων διακρίνονται ἐπίσης στρογγυλὰ ἐκ χρυσοῦς μελάνης σημεῖα, ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς υπάρχουν τρεῖς μονογραφαίαι. Ἐξεδόθη τὴν 10ην Αὐγούστου τοῦ 1815 ἐπὶ Σουλτάνου Μαχμούτ.

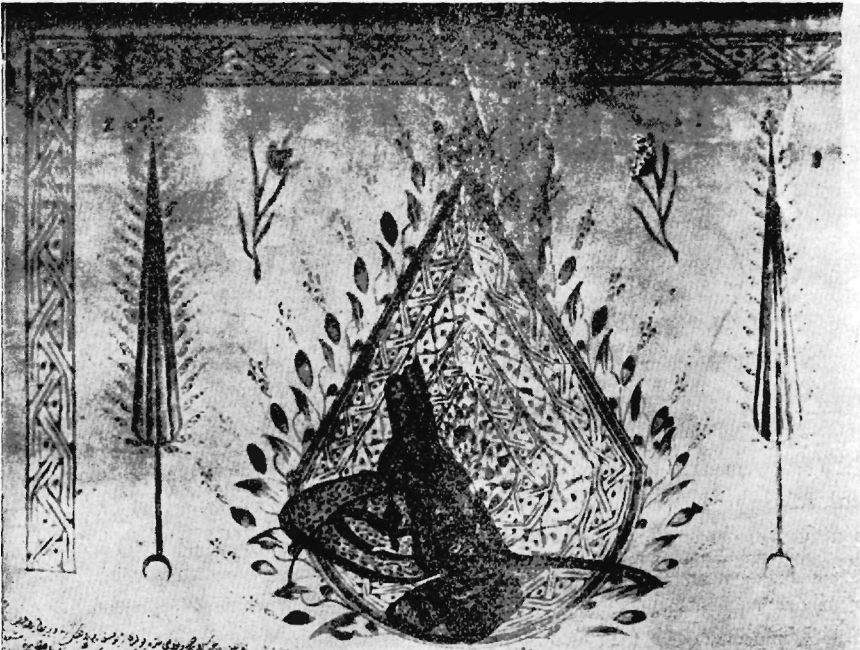
Κείμενον

(Μονόγραμμα Σουλτάνου Μαχμούτ)

Σοφολογιώτατοι ἱεροδίκαι Σερβίων καὶ Κοζάνης, πρότυπα καὶ ὑπογραμμοὶ τῶν κριτῶν καὶ δικαστῶν, πηγαι σοφίας καὶ θεολογίας, ἀξιεθῆτω ἢ σοφία ὑμῶν, ἅμα φθάσει τὸ παρὸν ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν Μου διάταγμα ἔστω ὑμῖν γνωστὸν διὸ ὁ Ἕλλην Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ἐξαρχημάτων τῆς καὶ ἡ ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς εὐδαιμονίας Μου διαμένουσα σύνοδος τῶν Μητροπολιτῶν (Συμβούλιον τῶν Μητροπολιτῶν) ὑπέβαλεν εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν Μου Διβάνιον (γραφεῖον) ἐσφραγισμένην ἀναφορὰν, διὰ τῆς ὁποίας ἐξελιπάρησαν ὅπως χορηγηθῆ ὑψηλὸν Μου φερμάνιον, διαλαμβάνον λεπτομερῶς καὶ σαφῶς τοὺς ὅρους εἰς χεῖρας τοῦ ἱερέως Βενιαμίν, τὸν ὁποῖον ὁ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ὑπαγόμενος μητροπολίτης Θεσσαλονίκης καὶ περιχώρων Ἰωσήφ, διώρισεν ἐπίσκοπον Σερβίων καὶ Κοζάνης, ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ διὰ νὰ ἐκτελῆ τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα, διεκπεραιώνη τὰς ὑποθέσεις τῶν ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ Σερβίων καὶ Κοζάνης κατοικούντων Ἑλλήνων ραγιαδῶν, ἦτις ἐπισκοπῇ ἀναγράφεται εἰς τὸν εἰς χεῖρας τοῦ ρηθέντος ἱερέως Ἰωσήφ δοθέντα ὑψηλὸν Μου διορισμὸν (βεράτιον).

Συννεπείᾳ τῆς αἰτήσεως ταύτης ἐξητάσθησαν τὰ ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ θησαυροφυλακίῳ Μου φυλασσόμενα βιβλία τῶν Ἐπισκοπῶν, διεπιστώθη δὲ ὅτι ταῦτα ἀναγράφουσι τοὺς ὅρους ὅτι οἱ εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς μητροπόλεως τοῦ μητροπολίτου τούτου διαμένοντες φόρῳ ὑποτελεῖς νεκροὶ καὶ ζωντανοί, ἐπίσκοποι, ἱερεῖς, μοναχοί, καλογραῖαι καὶ ἡγούμενοι, θὰ ἀναγνωρίζουσι τοῦτον ὡς μητροπολίτην των. Οἱ Ἐπίσκοποι τῶν ἀνάκαθεν εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ κειμένων ἐπαρχιῶν (καζάδων) κατὰ τὰ ἔθιμα αὐτῶν θὰ ἀναγνωρίζουσι τοῦτον ὡς μητροπολίτην των, οἱ δὲ διορισμοὶ καὶ αἱ παύσεις

1. Σύμφωνα με τὴν περίληψιν αὐτὴν πρέπει νὰ διορθωθῆ καὶ ἡ εἰς τὸ βιβλίον μου, ἐνθ' ἄν. σελ. 89 ἀριθ. 3, ἐσφαλμένη τοιαύτη.

Επιτομή της ιστορίας του σουλτάνου Μαχμούτ του πρώτου...
Ο σουλτάνος Μαχμούτ ο πρώτος, ο οποίος βασίλευσε από το 1808 έως το 1815, ήταν ένας από τους πιο δυναμικούς σουλτάνους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η βασιλεία του χαρακτηρίστηκε από σημαντικές μεταρρυθμίσεις και προσπάθειες να ενισχυθεί η οικονομία και ο στρατός. Ο Μαχμούτ ο πρώτος αντιμετώπισε τον κίνδυνο της εισβολής των Ρώσων στην Ανατολική Ευρώπη, γεγονός που οδήγησε στον Ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1806-1812. Η ήττα του σουλτάνου σε αυτόν τον πόλεμο οδήγησε στην υπογραφή της Συνθήκης του Μανίκι, η οποία επέτρεψε στους Ρώσους να εισβάλουν στην Κωνσταντινούπολη. Ο Μαχμούτ ο πρώτος προσπάθησε να ενισχύσει τον στρατό του με την εισαγωγή νέων όπλων και την εκπαίδευση των στρατιωτών με ευρωπαϊκό τρόπο. Η βασιλεία του τελείωσε με τον θάνατό του το 1815, ο οποίος διαδέχθηκε ο γιος του, ο σουλτάνος Μαχμούτ ο δεύτερος.

Φερμάνιον Σουλτάνου Μαχμούτ του έτους 1815

των θὰ ἐνεργοῦνται ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν, οὐδείς δὲ ἄλλος θ' ἀναμιγνύεται εἰς τὰ ἔργα των.

25

Οὐδείς δικαιοῦται ἄνευ ὑψηλοῦ φερμανίου νὰ ἀφαιρέσῃ τὰς ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Μητροπόλεως αὐτῶν ἀνέκαθεν κατεχομένης ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια καὶ οὐδείς τρίτος θ' ἀναμιχθῇ καὶ ἐνοχλήσῃ τὴν νομίμῳ ἀδείᾳ (κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον) καὶ τὴν κατὰ τὸν παλαιὸν ρυθμὸν ἐπισκευὴν αὐτῶν. Ἄνευ ὑψηλοῦ φερμανίου οἱ ἐξουσίαν ἔχοντες ὑπάλληλοι (*Ἐχλι - Οὐρφ) δὲν δικαιοῦνται νὰ προσβάλλωσι καὶ τυρανῶσιν αὐτούς, λέγοντες ὅτι «δυνάμει διαταγῆς (Μπουγιουρουλντί, ἦτοι τοῦ νομάρχου) θὰ ἐπιθεωρήσωμεν τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια αὐτῶν».

30

*Όταν τις ἐκ τῶν φόρων ὑποτελῶν πρόκειται νὰ νυμφευθῇ ἢ νὰ διαζευχθῇ τὴν σύζυγόν του, οὐδείς θὰ ἐπέμβῃ μεταξὺ αὐτῶν πλὴν τῶν ἀντιπροσώπων, τοὺς ὁποίους διώρισεν ὁ Μητροπολίτης.

35

Εἶναι σεβαστὸν πᾶν ὅτι οἱ ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ των ἱερεῖς καὶ οἱ φόροι ὑποτελεῖς κατὰ τὰ ἔθιμα αὐτῶν ἤθελον ἀφιερῶσαι ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου, τῶν Μητροπολιτῶν καὶ τῶν Ἐπισκόπων, τὰ τοιοῦτου εἶδους ζητήματα θὰ ἐκδικάζονται κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον μὲ *Ἑλλῆρας μάρτυρας.

40

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν προκύνει παράβασις τῶν ἐθίμων ὑπὸ τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Μητροπολίτου τούτου Ἐπισκόπων, μοναχῶν, ἱερέων, καλογραιῶν καὶ ἡγουμένων καὶ ἐπεβάλλετο κατὰ τὰ ἔθιμά των τιμωρία αὐτῶν, οὐδείς ἄλλος θὰ ἐμποδίσῃ τοῦτο. Οἱ Μητροπολίται θὰ ἐπιβάλλωσι τὴν ἀπαιτουμένην τιμωρίαν ἐναντίον τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἀντιπροσώπων των, οἵτινες ἄνευ τῆς ἀδείας αὐτῶν ἠυλόγησαν γάμον φόρῳ ὑποτελοῦς, ἀντικείμενον εἰς τὰ ἔθιμα αὐτῶν.

45

Οἰαιδήποτε ἀγωγαὶ κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον τῶν Μητροπολιτῶν, τῶν ἀντιπροσώπων των, τῶν ὑπαλλήλων των καὶ τῶν Ἐπισκόπων οὐδαμοῦ ἐξετάζονται, ἀλλὰ θὰ παραπέμπωνται ὅπως ἐκδικασθῶσιν εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν Μου Διβάνιον ἐνώπιον τῶν Μεγάλων Βεζυρῶν καὶ τοῦ Καζασκέρη (δικαστοῦ τοῦ στρατοῦ). Ἐν ὅσῳ δὲ τὸ ζήτημα ἐκδικάζεται ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ Μου Διβανίῳ ἐν Κων)πόλει (ἐν τῇ ὑψηλῇ φωλεᾷ), ἀπαγορεύεται καὶ καταργεῖται ἡ πρόσκλησις καὶ προσαγωγή αὐτῶν ἐπιτοπίως.

50

Οὐδείς θὰ ἐμποδίσῃ τοὺς εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν διορισθέντας ἱερεῖς καὶ οὐδείς θὰ βιάσῃ καὶ πιέσῃ αὐτοὺς κατόπιν ἐπεμβάσεως καὶ παρακλήσεως ἄλλου τινός, λέγων «κάμε τὸν καλόγηρον τοῦτον Ἐπίσκοπον» καὶ οὐδείς θὰ δηλήσῃ αὐτὸν λέγων «παῦσε τὸν ἱερέα τοῦτον καὶ δῶσε τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ εἰς τὸν δεῖνα ἱερέα».

55

Τοὺς ἐπιβαλλομένους ἐτησίους δημοσίους φόρους τοῦ Μητροπολίτου τούτου κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον καὶ συμφώνως μὲ τὸ βεράτιον θὰ εἰσπράττῃ ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους, καλογήρους, ἱερεῖς καὶ λοιποὺς φόροι ὑποτελεῖς δι'

60

ἀντιπροσώπων του, τοὺς ὁποίους ἤθελε διορίσῃ, οἱ δὲ ἐκάστοτε ἱεροδίκαι θὰ τοὺς βοηθῶσι κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον, εἰσπραττοντας αὐτούς.

65 Οἱ φόρω ὑποτελεῖς χριστιανοὶ θὰ καταβάλλωσιν ἄνευ δισταγμοῦ τινος, ὡς ἀνέκαθεν γίνεται καὶ συμφώνως μὲ τὸ βεράτιόν του, τοὺς κατ' ἔτος ἐπιβαλλομένους δημοσίους (μυρὶ) φόρους, φόρον σφαγείων (Ζαράρι - Κασαμπιέ), ἔλέη, φόρους γάμων καὶ μοναστηρίων, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιβαλλόμενα πατριαρχικὰ καὶ μητροπολιτικὰ δικαιώματα.

70 Ὅσοι ἐρημίται μοναχοὶ καὶ ἱερεῖς περιφερόμενοι ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς μητροπόλεως προξενοῦσιν ἀναστάτωσιν, οὗτοι δὲν δύνανται νὰ περιφέρωνται ὅπουδήποτε ἤθελον κατὰ παράβασιν τῶν ἐθίμων των, ἀλλὰ θὰ τιμωροῦνται ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν των κατὰ τὰ ἔθιμά των καὶ ἐμποδιζόμενοι θὰ ἀποστέλλωνται ὀπίσω εἰς τὰ μοναστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα

75 παλαιότεν κατώκουν.

Οἱ ἱεροδίκαι, ναῖπαι (ἀκόλουθοι τῶν ἱεροδικῶν), οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν νομαρχῶν (Μοντεσελίμ), οἱ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν (Βοεβόδα), οἱ ἐπίτροποι τῶν Βακουφίων, οἱ ἐπιστάται (Σούμπαση) καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας ("Ἐγλι - Οὔρφ) νὰ μὴ ἐμποδιζῶσι οὐδένα τῶν ἱερέων καὶ
80 μοναχῶν, οἵτινες κατ' ἐντολὴν τοῦ Μητροπολίτου των μεταβαίνουσιν εἰς τὰς οἰκίας τῶν φόρω ὑποτελῶν κατοίκων πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐθίμων των, οὔτε νὰ θίγῶσι τὴν ἀνέκαθεν μεταξὺ αὐτῶν ὑφισταμένην τάξιν καὶ ἁρμονίαν.

Νὰ θεωρῶσι καὶ ἐπιλύωσιν ὅλας ἐν γένει τὰς διαφορὰς καὶ ὑποθέσεις τῶν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μου οἰκούντων ἀπόρων ραγιαδῶν, ἢ θεώρησις δὲ
85 τῶν λογαριασμῶν, προσόδων καὶ δαπανῶν τῶν μοναστηρίων καὶ λοιπῶν ὑποθέσεών των, κατὰ τὸν ὑπὸ τῶν ἐθίμων των ἐπιβαλλόμενον τρόπον, δὲν ἐξαορτᾶται ἀπὸ τὴν ψήφον καὶ φρονίδα τῶν ἐκάστοτε Πατριαρχῶν, ἀλλ' ἀνετέθη ἀνέκαθεν εἰς τὸ συμβούλιον τῶν Μητροπολιτῶν (Ἱερὰν Σύνοδον) καὶ ἐπειδὴ τὸ συμβούλιον τῶν Μητροπολιτῶν εἶναι ὑπεύθυνον καὶ ὑπέγγυον διὰ τὰ χρέη,
90 ἵνα διατελῇ τοῦτο ἐνήμερον τῶν δανειζομένων ποσῶν, αἱ σφραγιδες αὐτῶν κατασκευάζονται ἀρχαιότεν διὰ χειρὸς τῶν Μητροπολιτῶν των καὶ εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ὧσιν ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὰς ἀδικίας καὶ τὰς πιέσεις, αἱ σφραγιδες ὄλων τῶν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μου μοναστηρίων ἔχουσιν οὕτω ἀνατεθῆ εἰς τὴν Σύνοδον καὶ οὐδεὶς ἀπολύτως δικαιούται νὰ ἐπέμβῃ.

95 Ὅπως ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων αἱ σφραγιδες τῶν μοναστηρίων ἀνετέθησαν εἰς τὸ συμβούλιον τῶν Μητροπολιτῶν, οὕτω καὶ τώρα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐνδόξου αὐτοκρατορίας Μου αἱ σφραγιδες αὐταὶ ἀνετέθησαν εἰς τὸ συμβούλιον τοῦτο, αὐταὶ δέ, φέρουσαι τὸν τίτλον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει (ἐν τῇ φωλεᾷ) τῆς εὐδαιμονίας Μου διαμένοντος συμβουλίου τῶν Μητροπολιτῶν (Ἱερὰς Συνόδου), θὰ παραδίδονται εἰς τὸν κατὰ τὴν προτίμησίν των
100 Μητροπολίτην. Αἱ αἰτήσεις αὐτῶν αἱ ἐσφραγισμέναι μὲ τὴν σφραγιδα τῆς Ἱερὰς Συνόδου, τοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ μοναστηρίου εἰσὶν ἔγκυροι καὶ νὰ

ἐπιτρέπεται διυδῆποτε ἤθελον ἀναφέρει καὶ ζητήσει σχετικὸν μὲ τὰ ἔθιμά των.

Οἱ Μητροπολίται καὶ ἱερεῖς νὰ μὴ ἐμποδίζονται ἀναγινώσκοντες εἰς τὰς οἰκίας των τὸ εὐαγγέλιον χωρὶς νὰ ὑψώνωσι τὴν φωνὴν των, οἱ δὲ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας, μὲ τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν νὰ τοὺς ἐνοχλῶσι, νὰ μὴ τοὺς λέγωσι «σεῖς εἰς τὴν οἰκίαν σας εἰς ἓν δωμάτιόν σας ἀνεγνώσατε τὴν Πεντάτευχον καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ἐκρεμάσατε κανδήλας, ἠνάγατε κηρία, ἐτοποθετήσατε καθίσματα καὶ εἰκόνας, ἐκρεμάσατε παραπειάσματα, καίειε θυμίαμα καὶ κινεῖτε τὸ θυμιατήριον καὶ κρατεῖτε εἰς τὴν χεῖρα σας ράβδον», οἱ δὲ στρατηγοὶ (Μιρμιράν) καὶ λοιποὶ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας, μὲ τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τοῦ χρηματισμοῦ καὶ παρὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον, νὰ μὴ προσβάλλωσιν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν πεπλανημένων ἐθίμων των, ἐν ὅσῳ δὲν ὑψώνωσι τὴν φωνὴν καὶ δὲν καταρῶνται καὶ δὲν βλασφημῶσι, ζητοῦντες παρ' αὐτῶν χρήματα.

Κατεχωρήθη ἐπιτοπίως (εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ἐπαρχιακοῦ ἱεροδικείου) τὸ ὑψηλὸν φερμάνιον, τὸ διατάσσον τὴν ἀναγραφὴν εἰς τοὺς διορισμούς των (βεράτια) τοῦ ὑψηλοῦ φερμανίου, τοῦ διατάσσοντος τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν ἀθθαιρεσιῶν τούτων καὶ συνεπῶς νὰ μὴ ὀχληθῶσι καὶ βιασθῶσιν οὗτοι κατὰ παράβασιν τοῦ φερμανίου τούτου.

Νὰ δίδονται φύλακες εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους ἀποστέλλει ὁ Μητροπολίτης οὗτος πρὸς εἰσπραξίν τῶν δημοσίων φόρων, εἰς δὲ τὰ μέρη εἰς ἃ μετεβαίνουν φέροντες ἱματισμὸν πρὸς μεταμφίεσιν καὶ πολεμικὰ ὄπλα καὶ ἐργαλεῖα, οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας καὶ ἄλλοι πρὸς ἀπόσπασιν ὠφελειῶν νὰ μὴ ἐπεμβαίνωσι καὶ ἐμποδίζωσιν αὐτοὺς λέγοντες «διατὶ σύ περιφέρεσαι;».

Οὐδεὶς νὰ ἐξισλαμίξῃ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς του φόρῳ ὑποτελῆ (χριστιανόν) τινα.

Ὅσακις δὲν εἶχον χρήματα νὰ δώσωσιν εἰς τὸν Μητροπολίτην διὰ τοὺς δημοσίους φόρους καὶ ἀντὶ χρημάτων διὰ φόρους τοῦ δημοσίου ἔδιδον ὑφάσματα, ἐνδύματα καὶ χρήματα, οὐδεὶς τελώνης (Ἐμὶν) νὰ ὀχλήσῃ καὶ ἐπέμβῃ ζητῶν κατὰ τὴν μεταφορὰν αὐτῶν διὰ τῶν σταθμῶν (Μενζιλ), διαβάσεων (πορθμῶν) καὶ ἀποβάθρων φόρους τελωνιακοὺς, εἰσαγωγικοὺς δασμοὺς (Μπάτς), δῶρα καὶ ποσοστὰ ἀπὸ τοὺς μεταφέροντας αὐτὰ ἀντιπροσώπους καὶ ἀνθρώπους των.

Διὰ τὰ πρὸς διατροφήν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Μητροπολίτου παραγόμενα προϊόντα τῶν ἀμπελώνων του καὶ τὰ ὑπὸ τύπον ἐλέου ὑπὸ τῶν χριστιανῶν διδόμενα, γλεῦκος, σταφυλὰς, μέλι, ἄλλα δημητριακὰ καὶ λοιπὰ ἀντικείμενα, οἱ τελῶναι καὶ οἱ φύλακες αὐτῶν νὰ μὴ ζητῶσι κατὰ τὴν μεταφορὰν των ἀπὸ τὰς ἀποβάθρας καὶ τὰς πύλας τελωνιακοὺς δασμούς, φόρους εἰσαγωγικοὺς καὶ ἄλλα δικαιώματα, οὔτε νὰ παρακωλύωσι τὴν μεταφορὰν των.

Τοὺς εἰς τὴν Μητροπόλιν του, τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια ἀνήκοντας ἀμπελώνας, κήπους, μετόχια καὶ τοὺς ἀρχαιοῦθεν παραχωρηθέντας καὶ
 145 ἀφιερωμένους ἀγροὺς (βακούφ), λιβάδια, μύλους, ἀγιάσματα, πανηγύρεις, μοναστήρια καὶ ἄλλους τοιοῦτου εἴδους ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν ἀφιερωμένους οἴκους, καταστήματα, κτήματα, ἐπιπλα, χρήματα καὶ κτήνη εἶναι ἐλεύθεροι νὰ κατέχωσι καὶ νὰ νέμονται, οὐδείς δὲ δικαιούται νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν διαχειρίσιν των. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὑπεβάλλοντο ἐκ μέρους τῶν διοικητῶν (Πασιάδων), ἱεροδικῶν, ναύπιδων παράπονα περὶ πύσεως, ἐπιπέ-
 150 σεως καὶ καταχρήσεών τοῦ Μητροπολίτου τούτου καὶ τῶν Ἐπισκόπων του, δὲν θὰ εἰσακουσθῶσι, πρὶν ἐξακριβωθῇ ἡ ἀλήθεια αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ φερμάνιον ἐὰν ἤθελεν ἐκδοθῇ κατὰ τινα τρόπον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τοῦτο δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ δὲν ἐκτελεῖται, ἀπαγορεύεται δὲ νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπιτο-
 155 πίως, ἔστω καὶ ἂν ἤθελεν ἐκδοθῇ ὑψηλὸν φερμάνιον καθ' οἷονδήποτε τρόπον, μὲ προγενεστέραν ἢ μεταγενεστέραν ἡμερομηνίαν.

Ἐάν τινες τῶν φόρων ὑποτελῶν ζῶντες ἔτι ἤθελον ἀφιερῶσει καὶ διαθέσει τι ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου, τοῦ Μητροπολίτου, τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τῶν ἐκκλησιῶν των, τοῦτο μετὰ τὸν θάνατόν των λαμβάνεται παρὰ τῶν κληρονόμων των κατὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον. Εἰσπραττοῦνται ἐπίσης μέσῳ τῶν ἱεροδικείων καὶ οἱ φόροι οἱ καλούμενοι Μπαρισιέ καὶ Μπόρνες (ἀλλαχού Μπορέσνα) τῶν θνησκόντων φόρων ὑποτελῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν παρὰ τῶν κληρονόμων των.

Δὲν πρέπει νὰ ζητῶνται δασμοὶ καὶ τέλη ἀπὸ τοὺς καταβαλλομένους ὑπὸ τῶν εἰς τὰς ὑποδιοικήσεις, πόλεις, κωμοπόλεις καὶ χωρῖα τῆς ὑπὸ τὴν δια-
 165 χείρισιν τοῦ Μητροπολίτου τούτου περιφερείας κατοικούντων Ἐπισκόπων, ἱερέων, μοναχῶν καὶ λοιπῶν φόρων ὑποτελῶν δημοσίους φόρους, φόρον σφαγείων (Ζαράρι - Κασαμπέ), ἐλέη, δικαιώματα (ἐξ ἀγιασμῶν, πανηγύρεων, τέλη ἀδειῶν πρώτου, δευτέρου καὶ τρίτου γάμου, τὰ δικαιώματα τὰ διδόμενα ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου, ἦτοι δώδεκα ἄσπρα (ἀκτσέ) ἐτησίως παρ' ἐκάστης οἰκίας ἐγ-
 170 γάμου φόρων ὑποτελοῦς καὶ μίαν λίραν (ἐν χρυσοῦν νόμισμα) παρ' ἐκάστου ἱερέως, ὡς ἐπίσης τὰ ἐπὶ ἐκάστης οἰκίας ἐγγάμου φόρων ὑποτελοῦς διδόμενα ἀνὰ δώδεκα ἄσπρα ἐτησίως καὶ παρ' ἐκάστου ἱερέως μίαν λίραν δικαιώματα Μητροπολίτου, καθὼς καὶ τὸν παρὰ τινῶν φόρων ὑποτελῶν ἐναντι φόρων διδόμενον σῖτον καὶ τὸν μεταφερόμενον σῖτον καὶ ἔλαιον).

Ὅταν ὁ Μητροπολίτης ἢ οἱ ἐκ μέρους αὐτοῦ ἀπεσταλμένοι ἀντιπρόσωποι εἰσπραττοῦσι καὶ λαμβάνωσι διὰ τὸ δημόσιον (Μισρι) ὅλους ἐν γένει τοὺς ἐτησίους πολλοὺς ἢ ὀλίγους φόρους καὶ προσόδους τῶν ἐκκλησιῶν των καὶ τῶν παγγαρίων τῶν χωρίων των καὶ λοιπῶν ἰδρυμάτων, νὰ ἐμποδίζονται οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας ἢ ἄλλοι τινές, οἵτινες, μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι ζημιώνονται, πιέζουσιν αὐτοὺς καὶ νὰ μὴ ἐπιτραπῇ εἰς οὐδένα ἀπολύτως νὰ ἐμπο-
 180 δίζῃ καὶ προσβάλλῃ αὐτούς.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων, φόρων ὑποτελεῖς τινες,

συγκεντρούμενοι προηγουμένως μετὰ τῶν τέκνων, συγγενῶν καὶ οἰκογενειῶν των εἰς μίαν οἰκίαν, δὲν δύνανται νὰ εἴπωσιν « εἰς τὸ βεράτιόν σου ἀναγράφεται καθ' ἑκάστην οἰκογένειαν, ἡμεῖς ὅμως συγκεντρούμεθα εἰς μίαν οἰκίαν » 185 καὶ δὲν δύνανται νὰ ἀδικήσωσιν οὕτω τὸ δημόσιον, οὔτε ἐπιτρέπεται ἐπιμονὴ καὶ ἀντίδρασις αὐτῶν.

Ἐπίσης ἐγκατάστατοι τινὲς προνομιούχοι (Ζαῖμ) καὶ κάτοχοι τιμαρίων, προκειμένου περὶ τῶν φόρων ὑποτελῶν, δὲν δύνανται νὰ λέγωσι « αὐτοὶ εἶναι ἐπιστάται (Κεχαγιαδες) ἡμῶν, ὑπηρεταὶ (Τερ-᾽Ογλάν) καὶ ὑπάλληλοι 190 μας καὶ δὲν θὰ ἐπιτραπῇ νὰ ἐναντιοῦνται καὶ νὰ ἀρνοῦνται τὴν καταβολὴν φόρων εἰς τὸ δημόσιον.

Ἡ σύναψις γάμων, ἢ διάλυσις γάμων, ὁ συμβιβασμὸς μεταξὺ δύο ἐν διαστάσει φόρων ὑποτελῶν ἐνεργεῖται ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Μητροπολιτῶν καὶ συγκαταθέσει αὐτῶν, ἢ δὲ ἐν ἀνάγκῃ ὀρκωμοσίᾳ αὐτῶν γίνεται 195 κατὰ τὰ ἔθιμά των ἐν ταῖς ἐκκλησίαις των. Κατὰ τὴν τιμωρίαν δὲ αὐτῶν διὰ τοῦ καλουμένου ἀφορισμοῦ οἱ ἱεροδίκαι καὶ οἱ ναῖπαι δὲν πρέπει νὰ ἐπεμβαίνωσι καὶ τιμωρῶσιν αὐτοὺς διὰ προστίμων.

Ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως καὶ τῆς ἀδείας τοῦ Μητροπολίτου οἱ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἱερεῖς δὲν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι τὸν γάμον φόρων ὑποτελοῦς 200 τινος, ἐν ὧσιν ὁ γάμος δὲν ἐπιτρέπεται ὡς ἀντικείμενος εἰς τὰ ἔθιμά των.

Οἱ φόροι ὑποτελεῖς, κατὰ τὰ ἔθιμά των, μόνον τρεῖς φορὰς ἔρχονται εἰς γάμον κοινωσίαν, εἶναι δὲ τελείως ἀπηγορευμένον εἰς τὰ ἔθιμά των ἢ σύναψις γάμου ἀντιθέτου πρὸς τὰ ἔθιμά των, ἢ διάζευξις τῆς συζύγου καὶ ἢ λήψις συζύγου ἐπὶ τῆς συζύγου. Εἰς τοὺς τοιοῦτους δὲν χορηγεῖται ἄδεια, ἀλλὰ 205 ἐπιβάλλεται τιμωρία καὶ ἐπίπληξις.

Τὰ χρήματα, ἐπιπλα, κτήνη, κτήματα καὶ διυδήποτε ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν καταλαμβάνονται διὰ τὸ δημόσιον (Μιρι) ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου ἢ ὑπὸ τῶν παρ' αὐτοῦ διωρισμένων ἀντιπροσώπων, ὁπότε οἱ ὑπάλληλοι τοῦ δημοσίου ταμείου, οἱ ὑπάλληλοι τῆς καταγραφῆς περιουσιῶν τοῦ 210 ἱεροδικείου (Κασάμ), οἱ ἐπίτροποι τῶν βακουφίων, οἱ ὑπάλληλοι τῆς φορολογίας (Μεβκουφάτ - τσηλάρ), οἱ διευθυνταὶ (Ναζιρ) τῶν βακουφίων, οἱ ὑποδιοικηταὶ (Βοεβόδαι), οἱ ἐπιστάται, οἱ ἀνθρώποι αὐτῶν καὶ οἱ λοιποὶ ὑπάλληλοι τοῦ γενικοῦ καὶ τοῦ ειδικοῦ (Χασά = τοῦ στέμματος) ταμείου δὲν δικαι- 215 οῦνται νὰ ἀναμιγνύονται, λέγοντες ὅτι « ταῦτα ἀνεγράφησαν ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ κτηματολογίῳ ὡς πρόσοδοι ἡμῶν ».

Οἱ κατὰ παράβασιν τῶν ἔθιμων των γάμους συνάπτοντες, κατὰ τὰ ἔθιμά των ἀντίκειται ἀκόμη καὶ νὰ εἰσέρχονται εἰς τὰς ἐκκλησίας των, δὲν δύνανται δὲ οἱ ἱεροδίκαι, ναῖπαι καὶ οἱ λοιποὶ ἀστυνομικοὶ (Ζαμπιτ) καὶ ἐξουσίαν ἔχοντες νὰ πιέσωσι τοὺς ἱερεῖς ὅπως θάψωσι τοὺς τοιοῦτους κατόπιν 215 θνήσκοντας, λέγοντες αὐτοῖς « σεῖς κηδεύσατέ τους ».

Δὲν ἐπιτρέπεται ἐπέμβασις εἰς τὴν κατὰ τὰ ἔθιμα αὐτῶν ἐπιβολὴν τι-

μωρίας ἐναντίον τῶν Ἐπισκόπων καὶ ἱερέων, οἵτινες ἀροῦνται νὰ καταβάλλωσι φόρους, ὡς καὶ εἰς τὸ ξύρισμα τῆς κόμης καὶ τῆς γενειάδος των, εἰς τὴν
 220 παῦσιν καὶ τὸν διορισμὸν ἄλλων εἰς τὴν θέσιν των. Οὔτε ἐπιτρέπεται ἐπέμβασίς τις εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐγγράφων ποινῆς καλουμένων ἀφορισμῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀποστολὴ πρὸς τινὰ φόρον ὑποτελῆ χάριν τιμωρίας καὶ νουθετήσεως ἐπεβάλλετο ἐκ τῶν ἐθίμων των.

Ἐπισημαίνεται ὅτι ὅταν τινὲς τῶν φόρων ὑποτελῶν ἤθελον νὰ συνάψωσι γάμον ἀπαγορευόμενον κατὰ τὰ ἐθιμὰ των καὶ ἤθελον μεταβῆ πρὸς τοῦτο εἰς ἄλλους τόπους, νὰ μὴ ἐπιτρέπηται καὶ ἐκεῖ ἡ σύναψις αὐτῶν.

Ἐν ἡ περιπτώσει φόρων ὑποτελεῖς τινες διέθετον τὸ τρίτον τῆς περιουσίας των ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων των, τοῦ Πατριάρχου, τοῦ Μητροπολίτου καὶ τοῦ Ἐπισκόπου, τὸ ζήτημα τοῦτο νὰ ἐξετάζηται κατὰ τὸ
 230 ἱερὸν δίκαιον μὲ Ἑλληνας μάρτυρας.

Προκειμένον νὰ ὑποβληθῆ ἀδεία τοῦ ἱεροδίκου εἰς κράτησιν ὑπὸ τοῦ ἀστυνόμου (Ζαμπὶτ) Ἐπίσκοπος, ἱερεὺς, μοναχὸς καὶ καλογραῖα τις, οἵτι θὰ κρατῶνται ὑπὸ τοῦ ρηθέντος Μητροπολίτου. Ἐὰν δὲ οὗτος κατόπιν θεωρήσεως λογαριασμοῦ ἤθελε παῦσει αὐτούς, διότι ἐπίτροποι τῶν ἐκκλησιῶν καὶ
 235 μοναστηρίων ὄντες κατέφαγον καὶ κατέπιον τὰς προσόδους, αἵτινες ἤθελον περιέλθει εἰς χεῖρας των, οὐδεὶς ἄλλος θέλει ἀναμιχθῆ εἰς τοῦτο.

Ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Μητροπολίτου τούτου δὲν δύνανται οἱ γενίτσαροι στρατιῶται Μου (Καποῦ - Κουλλαρίμ) καὶ ἄλλοι νὰ εἴπωσιν « ἡμεῖς θὰ γίνωμεν βία φύλακές σου (Γιασακτοῦ) » καὶ νὰ πιέζωσιν αὐτούς, ἐπεμβαίνοντες κατὰ παράβασιν τῶν ὄρων τοῦ βερατίου· νὰ μὴ ἐνοχλῶσι δὲ αὐτούς οἱ ταχυδρομοὶ (Οὐλάκ) καὶ οἱ γενίτσαροι καὶ ἄλλοι, προτείνοντες ὅπως χορηγηθῆ αὐτοῖς κατάλυμα (Κονάκ) διὰ τοὺς ἰδίους, τοὺς ἀνθρώπους των καὶ διὰ τοὺς οὖς ἱππεύουσιν ἵππους καὶ ἡμιόνους.

Οὐδεὶς ἀπολύτως στρατηγός, στρατάρχης ἢ οἱ μουτσελίμαι (διευθύνται τῆς νομαρχίας), ἐπίτροποι καὶ διευθυνταὶ βακουφίων, βοεβόδαι (ὑποδιοικηταί), ἀρχηγοὶ τῶν ἀγροτικῶν φυλάκων (Σερδάο), οἱ ἀξιωματικοὶ (Χασεκὶ καὶ Ὀσιᾶ) τοῦ τάγματος τῶν Μποστανήδων, οἱ ἐπιστάται (Σούμπασι) καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ (Ζαμπὶτ) τῶν χωρίων ἤθελον ἐμποδίσει, ταράξει, πιέσει καὶ ἐπέμβῃ εἰς τὸν Μητροπολίτην τοῦτον, ὅταν οὗτος φέρῃ εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὴν
 245 δι' αὐτὸν εἰδικὴν ράβδον. Κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ παρόντος ὑψηλοῦ Μου βερατίου οὗτος εἶναι τελείως ἐλεύθερος καὶ ἀνεξάρτητος εἰς τὴν διεξαγωγὴν καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων τῆς ἐπαρχίας του καὶ οὐδεὶς ἀπολύτως ἐπ' οὐδενὶ τρόπῳ, αἰτία καὶ ἀφορμῇ νὰ ἐπεμβαίῃ καὶ ἐνοχλῆ αὐτόν.

Ἐσημειώθη ἤδη ἐν περιθωρίῳ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω θησαυροφυλακίου Μου ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ εἰς χεῖρας τοῦ ρηθέντος Μητροπολίτου δοθὲν ὑψηλόν Μου φερμάνιον, διὰ νὰ μὴ ἐπεμβαίῃ ἄλλος τις καὶ προσβάλλῃ τὸν ἀντιπρόσωπον, τὸν ὁποῖον οὗτος διώρισεν ὅπως εἰσπράττῃ τοὺς δημοσίους φόρους,

Φερμάνιον Σελίμ Χαμίτ έτ. 1785 (;)

τοὺς εἰθισμένους δασμοὺς καὶ τὰ λοιπὰ δικαιώματα τῶν εἰς τὰ μέρη τῆς ἐπαρχίας του κατοικοῦντων ραγιαδῶν, εἴθισται νὰ δίδηται τὸ παρὸν ἐκτενὲς καὶ
260 ἐπεξηγηματικὸν ὑψηλὸν φερμάνιον Μου.

Ἦδη ἐξεδόθη ὑψηλὸν Μου φερμάνιον διαλαμβάνον τοὺς ὄρους τούτους. Λιέταξα ὅπως, ἅμα φθάσει ἡ παροῦσα ὑψηλή Μου διαταγή, ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα συμφώνως πρὸς τὸ ἐκδοθὲν φερμάνιον Μου, ἐπειδὴ δὲ οἱ ὄροι τοῦ βερατίου τοῦ Μητροπολίτου τούτου εἶναι οὕτω κατακεχωρημένοι καὶ εἰς τὰ βι-
265 βλία τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μου θησαυροφυλακίου, νὰ ἐπιτρέψητε ὅπως ὁ ρηθὲς ἀντιπρόσωπος, τὸν ὁποῖον διώρισεν ὁ Μητροπολίτης οὗτος, ἐκτελή συμφώνως πρὸς τοὺς ὄρους τούτους τὰ ἔθιμα τῶν ραγιαδῶν, νὰ εἰσπράττη τοὺς ἐπ' ὄνοματι αὐτῶν βεβαιουμένους φόρους καὶ νὰ διεξάγῃ καὶ ἐπιλύῃ τὰς διαφορὰς καὶ ὑποθέσεις αὐτῶν καὶ μὴ ἐπιτρέψητε εἰς οὐδένα ἄλλον νὰ ἐπέμβῃ καὶ ἐνο-
270 χλῆ αὐτόν. Οὕτω νὰ γνωρίζητε καὶ νὰ ἐκτιμᾶτε τὸ παρὸν ἱερὸν σύμβολόν Μου.

Ἐργράφη τῇ 15 Σιαμπάν τοῦ ἔτους 1230 (23 Ἰουλ. 1815)

β) Φερμάνιον Σελιμ Χαμίτ ἔτ. 1785 (;)

Διὰ τοῦ φερμανίου τούτου ἐπικυροῦται ὁ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Ἰακώβου διορισμὸς τοῦ Φιλοθέου ¹⁾ ὡς Ἐπισκόπου Σερβίων καὶ Κοζάνης. ²⁾

¹⁾ Ἐκ χάρτου σιλπνοῦ καὶ παχέος, 0,77 ὑψ. × 0,55 πλάτ., τὸ κείμενον καταλαμβάνει 0,39 ὑψ. × 0,48 πλάτ., περιθώριον δεξιὰ 0,05, προσδιοριζόμενον διὰ χρυσοῦς γραμμῆς καὶ τριῶν ἄλλων μαύρων γραμμῶν, κάτω 0,015, ἄνω καὶ ἀριστερὰ δὲν ὑπάρχει περιθώριον ὁ τουρᾶς ἔχει ὑψ. 0,38, περικλείεται ἐντὸς τριγώνου καὶ διακοσμεῖται διὰ χρυσοῦς, ἐρυθρᾶς καὶ πρασίνης μελάνης· τὸ κείμενον ἀποτελεῖται ἀπὸ 30 στίχους, μετὰξὺ τῶν στίχων διακρίνονται συχνάκις στρογγυλά διὰ χρυσοῦς μελάνης σημεῖα, ὁ χάρτης εἶναι ἐπικεκολλημένος ἐπὶ ὑφάσματος πρασίνου χρώματος, εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν ἐν τούτοις διακρίνονται δύο ὑπογραφαὶ σχηματοποιημένα (μονογραφαί) καὶ ἡ ἐξῆς μεταγενεστέρα σημεῖωσις ἑλληνιστί: *Βεράτιον τουρκικὸν τοῦ Σερβίων Κοζάνης Θεοφίλου ἐπὶ τῶν ἡμερῶν δοθέν τοῦ κραταιοτάτου πολυχρονίου βασιλέως προσκυνητοῦ αὐθέντου Σελιμ Χαμίτ 1785*· εἰς δὲ τὴν γωνίαν: *Τὸ ζαπίτι Ἐμίρι*.

Τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς φωτογραφίας, ἦν ἔχω εἰς τὴν διάθεσίν μου, ἔνεκα πολλῶν πτυχώσεων τοῦ χάρτου, ἀρκετὰ δυσανάγνωστον.

γ) Φερμάνιον Μαχμούτ Β' ἔτ. 1824 (Σιαμπάν 17, 1239)

Διὰ τοῦ φερμανίου τούτου ἐπικυροῦται ὁ διορισμὸς τοῦ Νεοφύτου ὡς Ἐπισκόπου Ὀστροβίου, Τζουμᾶ Καϊλαριῶν καὶ περιχώρων. ²⁾

²⁾ Ἐκ χάρτου σιλπνοῦ καὶ παχέος, 1,19 ὑψ. × μ. 0,45 πλ., ἐφθαρμένον ἰδίως εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος, τὸ κείμενον σήμερον ἔχει διαστάσεις ὑψ. 0,57 × 0,42 πλ., στίχ. 38 ἐναλλάξ δι' ἐρυθρᾶς καὶ μαύρης μελάνης γραμμένους, ὁ τουρᾶς εἶναι γραμμένος διὰ χρυσοῦς καὶ ἐρυθρᾶς μελάνης ἐντὸς ἐγχρώμου διακεκοσμημένου κώνου ὑψ. 0,38 μ. × 0,285, πλ., ἡ διακόσμησις ἐξετείνετο ἄλλοτε καὶ εἰς τὸ δεξιὸν περιθώριον, ὀπισθεν ὑπάρχον δύο σχηματοποιημένα ὑπογραφαί (μονογράμματα). Πρβλ. πανομοιότυπον.

1. Πραγματικῶς πρόκειται περὶ τοῦ Θεοφίλου· πρβλ. Π. ΛΙΟΥΦΗ, Ἱστορία τῆς Κοζάνης σελ. 64.— 2. Ἡ χρονολογία δυσανάγνωστος· πιθανότατα εἶναι ἡ εἰς τὴν ὀπι-

Φερμάνιον Μαχμούτ Β' έτ. 1824

3. Διάφορα άλλα έγγραφα

Κατωτέρω δημοσιεύω διάφορα έγγραφα ἐκ τῆς συλλογῆς μου ὡς δείγματα τοῦ εἴδους των. Τὰ ἐκ Βλάστης προερχόμενα ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν μου ὁ καθηγητῆς Γυμνασίου καὶ ἄλλοτε μαθητῆς μου ἀγαπητὸς κ. Γιάννης Τσάρας, ¹⁾ τὰ δὲ ἐκ Βογατσικοῦ ὁ ἐν Βογατσικῷ διαμένων κ. Θεοχάρης Οἰκονόμου. Τὰ ἐκ Σιατίστης προέρχονται ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Περιγραφὴν τῶν περισσοτέρων ἐξ αὐτῶν εὐρίσκει τις εἰς τὰ « Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθῆκαι Δ. Μακεδονίας », εἰς τὰ ὁποῖα καὶ παραπέμπω ἐκάστοτε. Ἀπὸ διπλωματικῆς ἀπόψεως θὰ ἔξετασθοῦν ταῦτα ἀλλαχοῦ ἐν συνδυασμῷ μὲ ἄλλα.

Τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἔχουν ἀξίαν ὄχι μόνον ἀπὸ γλωσσικῆς, λεξικογραφικῆς, τοπωνυμικῆς καὶ ὀνοματολογικῆς ἀπόψεως, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἀπὸ νομικῆς καὶ οἰκονομικῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς Δ. Μακεδονίας δὲν ἔχουν ἐκδοθῆ τόσα ἔγγραφα, ὥστε νὰ ἔχουν ἐκκαθαρισθῆ προβλήματά τινα τῶν ἐγγράφων γλωσσικῆς φύσεως, διατηρῶ ἐνταῦθα τὴν ὀρθογραφίαν τῶν κειμένων. Διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν εἰς τὰ προικοσύμφωνα ἰδίως ἀπαντωμένων ἰδιωματικῶν λέξεων ὀφείλω χάριτας εἰς τὸν ἀγαπητὸν καθηγητὴν τοῦ Γυμνασίου καὶ ἄλλοτε μαθητὴν μου κ. Α. Παπασιώπην καὶ τὸν κ. Ν. Δελιαλῆν ἐκ Κοζάνης, εἰς τὸν φίλον κ. Ἰωάννην Βασδραβέλλην καὶ εἰς τὸν κ. Χρῆστον Ζαρκοδῆμον. Ἡ ἐρμηνεία πολλάκις δὲν θὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν ἀναγνώστην, ὅπως δὲν ἱκανοποιεῖ καὶ ἐμέ. Πρέπει ἐν τούτοις νὰ προσθέσω ὅτι μοῦ ἦτο ἀδύνατον ἐνταῦθα νὰ ἐπεκταθῶ εἰς περιγραφὰς ἐνδυμασιῶν καὶ ἀντικειμένων, ὄχι μόνον διότι τοῦτο ἐξέρχεται τῆς εἰδικότητός μου, ἀλλὰ καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς παρούσης ἐκδόσεως.

1. Προικοσύμφωνον ἐκ Κοζάνης τοῦ 1796

Ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἔγραψον, ²⁾ ἐναπόκειντο μέχρι πρό τινας παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ Κοζάνης κ. Δ. Χ. Πράσσω δεκαεννέα κώδικες, περιέχοντες προικοσύμφωνα τῶν ἐτῶν 1796 - 1913, διαθήκας, πωλητήρια, ἐξοφλητικά, δωρητήρια, πρακτικὰ Δημογεροντίας καὶ ἄλλα. Ἄπαντες οἱ κώδικες οὗτοι μετεφέρθησαν πρό τινας εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην Κοζάνης, ὅπου καὶ πραγματικῶς ἀνήκουν.

Τὸ ἐνταῦθα δημοσιευόμενον προικοσύμφωνον περιέχεται εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 1 κώδικα σελ. 7. Τοῦ κώδικος τούτου περιγραφὴν βλ. εἰς τὰ « Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθῆκαι Δ. Μακεδονίας » σελ. 99.

σθίαν πλευρὰν τοῦ φερμανίου ὑπὸ μεταγενεστέρως χειρὸς προστεθεῖσα: 1785. Πρβλ. Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθῆκαι σελ. 89.— 3. Πρβλ. Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθῆκαι σελ. 182, ἐνθα πρέπει νὰ διορθωθῆ ἡ χρονολογία σύμφωνα μὲ τὴν ἐδῶ ἡτοι 18 Ἀπριλ. 1824.

1. Βλ. Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθῆκαι Δ. Μακεδονίας σ. 139 - 142.— 2. Αὐτόθι σ. 98.

» Τοῦ στάμκου Κωνσταντίνου καὶ τῆς ἀναστασίας Ἰωάννου: ~
 » ὁ Ἐπίτροπος τοῦ Πανιερωτάτου Δεσπότου: ~

† Εἰς δόξαν τῆς ὁμοουσίου, ζωοποιοῦ, καὶ ἀδαιρέτου τριάδος, διὰ πρεσβειῶν
 τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θ(εοτό)κου καὶ ἀειπαρθένου μαρίας, τοῦ
 5 ἁγίου: μεγαλομάρτυρος προκοπίου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων: γίνεται τὸ
 παρὸν συνοικέσιον. ἡ τιμιωτάτη κυρία ζάννα γιανοβιά θείους προστάγμα:
 σιν ὑποκειμένη, ἔγνω, ὅτι ἀναγκαῖον ἐστὶ τὴν παμφιλτάτην αὐτῆς θυγατέρα
 κυρίαν ἀναστασίαν γάμου μυστηρίου συνᾶσαι, καὶ δὴ συμφωνήσασα μετὰ τοῦ
 10 λογιωτάτου κυρίου στάμκου Κωνσταντίνου, δέδωκεν αὐτὴν αὐτῷ, ὅπως εἶη
 σύζυγος αὐτοῦ κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους, καὶ προικοδοτούσα ταύτη
 ἐν πρώτοις τὰς εὐχὰς αὐτῆς εἰς μακρότητα ἡμερῶν, τεκνογονίαν καὶ προκο-
 πῆν. (ὅτι εὐχαὶ γονέων: στηρίζουσι θεμέλια οἴκων) ἔπειτα καὶ ἐξ ὧν ὁ πλου-
 σιόδωρος Κς αὐτῇ ἔχαρισατο τὰ ᾧδε κατεστρωμμένα, ἄπερ καὶ γράφοντες
 μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς ἱκετεύομεν τὸν τὸν ἐν Κανᾷ γάμον εὐλογήσαντα,
 15 ἵνα καὶ τὸν εὐλογήσῃ, ἀγιάσῃ, στηρίξῃ, καὶ πληθύνῃ: ἀμήν: ~

< αψης': Ἰουλίου: κς: ἐν Κοζάνῃ: ~

	ἐν αοις: εἰς νάχτι ^{λλ} ας: 250:	Πα 30 000 :
	1: στρέμ: ἀμπέλι εἰς τοῦ κόκαλου τὸ γεφύρι	» .7 200 :
	2: στρέμ: χωράφι εἰς τὸ κεραμαργιὸν	» .2 400 :
20	6: μουτκάλια μαργαριτάρι εἰς διάφορα κοσμήματα	» 12 000 :
	1: ζευγάρι: σκουλαρίκια χρῦσᾶ	» .2 520 :
	1: χρυσάφι διὰ τὸ κεφάλι	» .1 200 :
	1: ζευγάρι κωσσαῖς	» .. 480 :
	2: δακτυλίδια χρυσᾶ	» .2 400 :
25	1: ζευγάρι μελιτζίκια ῥομπίνι με ἀργυρᾶς πλάκας	» .. 480 :
	1: λαιμαριὰν κομπία ἀργυρᾶ	» .. 600 :
	3: καλπᾶκια ρούχινα	» .1 440 :
	1: νταρτιμὲν χρυσοκεντητὸν	» .1 800 :
	2: ἐτέρους ἀτζέμικους	» .. 600 :
30	2: μαγλήκια χρυσοκεντητᾶ	» .2 400 :
	2: ἔτερα ἐτζέμικα	» .. 150 :
	2: ὑποκάμισα με χρυσᾶ τζιντιχίονια	» .2 640 :

17 νάχτι: ἡ εἰς χρῆμα καταβαλλομένη πρὸς τὸν γαμβρὸν προῖκα, τὸ ἄλλως τράχωμα. 20 μουτκάλι ἢ μουσχάλι καὶ μωσχάλι: μέτρον βάρους. 23 κοσσές: κοσσίδες, κοσιίδες. 25 μελιτζίκια: βραχιόλια. 26 λαιμαριά: περιλαιμιον ἀπὸ δαντέλλες. 27 καλπᾶκια: εἶδος καλύμματος κεφαλῆς. 28 νταρτιμές ἢ νταρτιμάς: μανδήλι, τὸ ὅποιον ἐφορεῖτο γύρω ἀπὸ τὸ φέσι ἐν Κοζάνῃ. 30 μαγλῖκια: ἐπίδεσμος ἀπὸ σιαγόνοσ μέχρι κρανίου. 31 ἐτζέμικα καὶ συνηθ. ἀτζέμικα: περσικά. 32 τζιντιχίονια: γιλέκα κοντὰ γυναικεῖα πο-

10: ἕτερα ὑποκάμισα διπλᾶ τῆς νύμφης	»	.8 400	:	
1: ἄντερό σῆπι	»	.5 000	:	
2: ἕτερα τζιτζικλιὰ	»	.4 200	:	35
1: ἕτερον σιάλι ἀλατζιὰν	»	.1 200	:	
1: φόρεμα χρυσοῦν	»	.8 000	:	
1: ἕτερον λουψιάνικον	»	.4 200	:	
1: ἕτερον σιαλί	»	.1 000	:	
1: ντουλαμὰν ρούχινον	»	.1 800	:	40
1: σαγιὰν καρτόνι	»	.1 000	:	

Πα 103 110

(δευτέρα στήλη ἔναντι ταύτης· πρβλ. πανομοιότυπον ἔγγραφο)

μεταφέρεται ἡ ἄντικρυ σοῦμμα	Πα 103 110	:	
1: ζευγάρι: θηλύκια ἀργυρὰ δρ: 120: καὶ ζώνας πολιτικ:	»	.7 800	:
3: φύρταις ὡς δύο ἀτζέμικες	»	... 600	:
2: μανδήλια τῆς νύμφης τὸ ἕν μεταξωτὸν καὶ τὸ ἕν λειψιάνικον	»	... 600	:
1: τζιουμπέν σῆπι μὲ σαμουροπατζιὰν	»	.8 400	:
1: ἕτερον μόρι μὲ καναβουτζιὰν	»	.3 600	:
1: ἕτερον νταμπῆνι	»	.2 000	:
1: ἕτερον ρούχινον μὲ κανουβουπατζιὰν	»	.2 400	:
1: φερειτζέν ἔγγιουρ σιαλί	»	.3 000	:
3: ὑποκάμισα διπλᾶ τῶ γαμβρῶ	»	.3 960	:
3: μανδήλια τῶ ἰδίῳ	»	.1 200	:
1: ζωνάρι πολιτικὸν τῶ αὐτῶ	»	... 660	:
1: λουντίνι τῶ αὐτῶ	»	... 240	:
3: ὑποκάμισα διὰ δῶρα	»	.2 800	:
1: στρωμα μπρούσινον	»	.2 000	:
2: προσκέφαλα μπρούσινα	»	.1 200	:
1: σιντόνι	»	... 360	:

λυτελείας. 34 ἄντερό (καὶ ἄντερι) οἶπι· χιτῶν ἕν εἶδει ντουλαμᾶ ἀπὸ ἐλαφρὸν ὕφασμα βαμβακερὸ (ἢ χρυσοῦφαντο). 35 τζιτζικλιὰ· μὲ λουλουδία φόρεμα, λουλουδάτο. 36 σιάλι ἀλατζιὰν· σάλι ἀπὸ ἀλατζᾶ. 38 λουψιάνικον· ἕκ Λιψίας. 40 ντουλαμᾶς· τσόχινος χιτῶν ἀνδρικός βραχύτερος ἀπὸ τὸ ἄντερι. 41 σαγιὰς καρτόνι· γυναικεῖον φόρεμα καλοκαιρινὸ λευκὸ ἀπὸ γρέτον. 44 θηλύκια· πόρπες. 45 φίρτες· ποδιές ἐπίσημοι περιπάτου, ἐπισκέψεων κλπ., κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ μεσάλες = ποδιές ἐργασίας. 47 τζιουμπές οἶπι μὲ σαμουροπατζιὰν· μακρὰ ζακέττα μάλλινη ἐσωτερικῶς ἐπενδυμένη μὲ γούνα ἀπὸ σαμούρι, ἐφορεῖτο ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἄντερι καὶ τὸν λιμπανέ. 48 τζιουμπές μόρι μὲ καναβουτζιὰν· τὸ αὐτὸ μὲ γούνα ἀπὸ κουνάβι (ϊκτίδα). 49 νταμπῆνι· 50 κουναβοπατζιὰν = ἀπὸ δέρμα κουναβιοῦ. 51 φερειτζές ἔγγιουρ σιάλι· καλύπτρα (σάλι) ἀπὸ ὕφασμα πολυτελές. 55 λουντίνι· προσόψιον πολυτελές. 57 μπρούσινον· ἕκ Προύσης. 60 γεοργάνα ἢ

60	2: γεοργάνια	»	..3 000 :
	1: γκομπέρι τσοϊκό	»	..1 200 :
	1: κιλίμι	»	... 480 :
	1: φουρτζέλι, καὶ ἕν σεντοῦκι	»	..1 200 :
	15: ὀκάδες: καλαΐ, καὶ μπακίρι	»	..2 700 :
65	λείνι, καὶ ἱμπρίκι	»	... 440 :
		σούμμα Πα:	151 950 :
	αἱ πρὸ γάμου δωρεαί, καὶ ἡ σκέπη	»:	9 000 :

ἢ ἅπανα σούμμα Πα: 160 950 :

» ταῦτα πάντα παρεδόθησαν τῷ ρηθέντι νυμφίῳ κὺρ στάμφκ Κωνσταντίνῳ,
70 καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν:

† ὁ Σακελλάριος Γεώργιος ἱερεὺς μάρτυς:—

† ὁ Νομοφύλαξ Γεώργιος ἱερεὺς μάρτυς:—

† ὁ Ἱερομνήμων Χαρίσιος ἱερεὺς μάρτυς:—

† ὁ Παναγιώτης Χ: Κριτοπουλου μάρτυς:—

75 † ὁ Ἰωάννης Κωνσταντίνου μάρτυς:—

(*δευτέρα στήλη*)

† ὁ Σακελλίαν Δημήτριος ἱερεὺς μάρτυς:

† ὁ Πρωτοπαπᾶς Μανουὴλ ἱερεὺς μάρτυς:

† ὁ ἄρχων τῶν μοναστηρίων Χ: πέϊος ἀγόρα μάρτυς:

† ὁ Κριακόρις σταμούλη μάρτυς:

(*Αἱ ὑπογραφαὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τοῦ γραφέως*)

2. Προικοσύμφωνον ἐκ Κοζάνης τοῦ 1868

Τὸ δεύτερον τοῦτο, ἐκ Κοζάνης ἐπίσης προερχόμενον, προικοσύμφωνον μοὶ παρεχωρήθη πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τῆς ἄλλοτε μαθητρίας μου νῦν δὲ καθηγητρίας Γυμνασίου Ἐλευθ. Ἀρμενούλη. ¹⁾ Εἶναι ἕξ ἴσου σπουδαῖον ὡς καὶ τὸ προηγούμενον καὶ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους.

γιοργάνια: παπλώματα. 61 *γκομπέρι τσοϊκό*; μήπως *τσιμπέρι τσοτύλικο* = ἐπικάλυμμα κεφαλῆς γυναικείον, φακιόλι ἐκ Τσοτυλίου; 63 *φουρτζέλι*, *φεριτζέλι* ἢ *φορτσέλι*: εἶδος κιβωτίου μὲ δερμάτινον περικάλυμμα διὰ ταξίδια· ἐφορτάνετο εἰς τὸ ζῶο. 65 *λεῦνι*: λεκάνη. 65 *ἱμπρίκι*: δοχεῖο μεγάλο χάλκινο διὰ νερό· ἐπίσης δοχεῖο ὅπου ψήνεται ὁ καφές. 67 *σκέπη*: καλύπτρα τῆς κεφαλῆς, ἡ σκέπη τῆς νύμφης.

1. Πρβλ. Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθῆκαι σελ. 114.

(ὕπ' ἄλλης χειρὸς) Ὁ τοῦ πανιερωτάτου Ἐπίτροπος .

Ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος! διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ τοῦ Ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου, γίνεται τὸ παρὸν νόμιμον καὶ προαιρετικὸν συνοικέσιον, ὅπερ εἶη στερεωμένον.

Ὁ Ζήσης Κηρηνάσιου ἀπὸ Ντραβοντάνισταν, λαμβάνει εἰς σύζυγον νόμιμον τὴν παρακώρην τοῦ Κυρίου Νικολάου Ἀρμενούλη Ἀλεξάνδραν θυγατέρα τοῦ Νάτσιου χωριάτου, ἣτις παραλαβοῦσα παρὰ τοῦ Κυρίου αὐτῆς ὄλον τὸν μέχρι τοῦδε ἀνήκοντα αὐτῇ ὑπηρετικὸν μισθὸν καὶ ὅσα κατὰ καλὴν προαίρεσίν του παρ' αὐτοῦ τῇ ἐδωρήθησαν ἐξοφλεῖ εἰς τὸ παντελὲς τὸν Κύριον αὐτῆς καὶ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ παραιτουμένη πάσης οἰασθήποτε ἀπαιτήσεως, συναποφέρει τὴν ἐπομένην προικοδοσίαν ταύτην δὲ καταγράφοντες, ἱκετεύομεν τὸν εὐλογήσαντα τὸν ἐν Κανᾷ γάμον, ἵνα καὶ αὐτοὺς εὐλογήσῃ, ἀγιάσῃ, καὶ στηριξῇ. Ἀμὴν. 1868 Δεκεμβρίου 7 Κοζάνη.

Ἐν πρώτοις νάχι	2000	
1 < : στρέμμα ἀμπέλι εἰς τὸν Πλάτανον	300	15
2. φέσια μὲ μίαν φούνταν	40	
10 ὑποκάμισα διπλᾶ τῆς νύμφης	300	
5. λαιμαραῖς , ...	25	
4. ἐλικάκια	70	
1: φουστάνι πρῶτον Ἀτλάζι	200	20
1: μαλινομέταξον	100	
1: μάλλινον , ...	70	
2: καρτώνια	80	
1: λεμπαντέ χρυσὸν μὲ πιασμαίθια	100	
1: φέρομελην	20	25
1: λεμπαντέ γγιζι	20	
1: λεμπαντέ σαντίνα	20	
1: σκουρτέκα γουνιασμένη μὲ ντίσι ἐντόπιον	350	
1: ἄλλην γουνιασμένην μὲ ποντίκι	130	

14 νάχι· πρβλ. ἔγγρ. 1 στίχ. 17. 18 λαιμαριά· πρβλ. ἔγγρ. 1 στίχ. 26. 19 ἐλικάκια· γιλεκάκια. 23 καρτόνια· (φορέματα) ἀπὸ ὕφασμα crétou. 24 λεμπαντές ἢ λιμπαντές· τσόχινη χρυσοκεντημένη ζακέττα μέχρις ὀσφύος. 25 φέρομελη· ζακέττα κοντὴ σάν λιμπαντές, χωρὶς μανίκια, ἀπὸ μεταξωτὸ ἢ ἄλλο ὕφασμα, ἀλλὰ πάντοτε κεντημένον καὶ ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς θέσεως τοῦ κατόχου. 26 λεμπαντές γγιζι· λεμπαντές ἀπὸ ὕφασμα περιέχον μεταλλικὰς κλωστάς. 27 λεμπαντές σαντίνα· λεμπαντές ἀπὸ ὕφασμα σατέν. 28 σκουρτέκα ἢ σκουρτέλλα· ἐπανωφόρι μὲ πτυχὰς ὀπισθεν (φουντωτό). 28 σκουρτέκα γουνιασμένη μὲ ποντίκι· σκ. γουνιασμένη μὲ δέρμα νυφίτσας· τρίτη κατὰ σειρὰν εἰς ποιότητα ἐν Κοζάνῃ ἢ πρώτης ποιότητος καλεῖται «μῆλο» (μηλόγωνα), ἢ δευτέρως «οὐρκα» (μαύρη) καὶ ἢ τρίτης μὲ ποντίκια δηλ. οὐχὶ μονόχρωμος, ἀλλὰ

30	1: ἀγούνιασθην	150
	5. φύρταις	80
	10 ζευγάρια σκουφούνια τῆς νύμφης	130
	10 μανδήλια τρία μεταξωτὰ καὶ τὰ λοιπὰ βαμπακιρὰ	100
	3. λουντίνια	20
35	2. σαλβέταις	5
	3. ὑποκάμισα διπλᾶ τοῦ γαμβροῦ	80
	2. ζευγάρια σκουβούνια 1: μανδήλι καὶ 1: ζωνάρι τοῦ γαμβροῦ	50
	4. δακτυλίδα 2: ζευγάρια σκουλαρίκια καὶ 3: καρφίτσαις	110
	1: στρώμμα μὲ δύο προσκέφαλα	100
40	1: γιοργάνι καὶ μία βελέντσαν	120
	1: κελῆμι 1: τσιαρτσιάφι 1: σεντούκι μὲ τὴν μεσάλα	80
	4: ὀκάδες μπακέρι καὶ καλάϊ λεγένι καὶ ἱμπρέκι	100
		4950
	ἡ πρὸ (ἄλλη χεῖρ) γάμου δωρεὰ μετὰ τῆς στέψεως	150
		5100

Τὰ ἀνωτέρω προσεπιβεβαιοῦντες οἱ ἐπὶ τούτῳ ὠρισμένοι πραγματογνώμονες τῆς κοινότητος ὑποσημειούμεθα ἐν τῷ παρόντι διπλῶ προικοσυμφωνητικῷ ἐγγράφῳ πρὸς ἔνδειξιν.

» ὁ Σακελλάριος γεώργιος ἱερεὺς βεβαιοῖ: (ἄλλος χαρακτήρ γραφέως ὡς ἄνω: ὁ τοῦ πανερωτάτου ἐπίτροπος)

» ὁ Σακελλίων Ἀναστάσιος ἱερεὺς μάρτυς. »

» Δημήτριος Μεγδάνις μάρτυς »

» Δ. Γ. Λιγνοῦ μάρτυς »

» Γεώργιος Ν. Τακιατζῆ μάρτυς » (ὑπὸ τοῦ γραφέως)

Γεώργιος Κ. Θουῶκ » (> > >)

”Οπισθεν εἰς τὸ κάτω περιθώριον ὑπάρχει ἡ σημείωσις:

Προικοσύμφωνον τῆς ὑπηρετρίας μου Ἀλεξάνδρας θυγάτηρ τοῦ Νάτζιου χωριάτου. Κοζάνη τῆ 8 Δεκεμβρίου 1868.

3. Προικοσύμφωνον ἐκ Σιατίστης τοῦ 1740

Εἰς δόξαν θεοῦ, α ψ μ φευρουαρίου' σιάτιστα

† Επει θεῖος νόμος. τοῖς ἀνθρώποις ἀνέκαθεν δίδεται ἀνδράσι. τας γυναίκας συζευγνῦναι τοῦτω χάριν καὶ ἡμεῖς τα ἀδέλφη ο γιάννης ὁ νήκως

χρωματιστῆ (μέσα στὸ μαῦρο εἶχε καὶ κόκκινο). 31 φίρτες· βλ. ἔγγρα. 1 στίχ. 45. 32 σκουφούνια· κάλτσες. 34 λουντίνι· προσόψιον. 35 σαλβέτιες· προσόψια, σερβιέτιες. 37 σκουβούνια ἀντὶ σκουφούνια = κάλτσες. 40 γιοργάνι· πάπλωμα. 41 τσιαρτσιάφι· σενδόνη. 41 μεσάλα· ἐπικάλυμμα συνήθως τραπεζιοῦ· 42 λεγένι· εἶδος λεκάνης πλυσίματος.

ο μανόλης ο διμίτρις ὁ τριᾶντάφηλος μαζί με τὴν μητέρα μας τὴν μαλαματί ἢ γυνὴ του χατζὶ *κώτζι* παραδείδωμε τὴν ἀδελφὴν μας ὀνόματι σουλτάνα τω 5
λάζαρι υἱὸ *αλιξίου* καὶ πρίκα δείδωμοι αὐτοὶ κατα τω εἰωθῶς πρῶτον μεν
τώ τω πανδοτήρος θεοῦ δαμιλὲς ἔλεος εἶτα καὶ ἐξ ὧν ὁ Κύριος εχαρισατῶ
μοι :

Ἐν πρώτης μετριτὰ ασλλανία 250	π.	30000	
φλωρία οὔγκρι λεμῶν καὶ σίτα 30	π.	13200	10
μαργαριτάρια μουσχάλια : 8		7680	
ζωνάρι αργιρω καὶ χρυσωμένω ἓνα δράμη 220	π.	4800	
ζωνάρι ἕτερον ἀργιρῶ ἓνα δράμια : 160	π.	2250	
ρεσιμεν δια ταῖς κλόσαις κλονάρια 12 δράμια 50 :			
καὶ μαλαματωκοῦκη : 20 :	π.	1200	15
σκουλαρήκια μαλαματένια βενέτηκα ζυγῆ: 1:	π.	1000	
ἕτερα σκουλαρήκια ἀργιρὰ χρυσωμένα ζυγῆ: 1:	π.	160	
μπακούρι χαρανή ἓνα τέντζερέδες: 2: οκάδες: 20:	π.	4400	
γκούμη ἓνα λεγγέρια 18: ληνή 1: ἠπρίκη: 1:	π.	600	
ἀμπέλη εἰς τὴν κάτω μαγούλα καλέμηα: 8:	π.	3600	20
φορέματα βενέτικα: 2: καὶ χιώτικα φορέματα: 2:	π.	6000	
		<u>74890</u>	
ντουλαμάδες μπο χασέινους: 2 τζιπούνια ἀτλαζέηνα: 3:			
καὶ χαταέηνα: 2:	π.	3300	
ρούχο μεγάλο γουνιασμένο με κοναβὸ πατζιᾶν ἓνα	π.	5200	
γούνα τρανὶ βενέτικη γουνηδασμένη με κοναβο πατζιᾶν ἓνα	π.	3600	25
ἕτερον κόντογοῦνι χαταῖ γουνιασμένη με σιντζάπια ἓνα	π.	1800	
ἕτερον κόντογοῦνι μποχασι γουνιασμένο με σιντζάπια ἓνα	π.	700	
κομπία βενέτικα καὶ τῆς χώρας αργιρὰ εἰς ὅλα τα φορέματα. 350	π.	2100	
ποκάμισα τῆς νύμφης 18: σιντρόφρα τῆς νύμφης: 10:	π.	11200	

10 φλωρία οὔγκρι(κὰ) λαιμῶν καὶ σίτα· φλωρία οὔγκρικὰ διακοσμητικὰ τοῦ λαιμοῦ καὶ ἄλλα κοσμήματα ἐν εἶδει κοσκίνου (σίτας). 11 μουσχάλι ἢ μουτκάλι· μέτρον βάρους. 14 ρεσιμές· εἶδος κοπισῶν διὰ τὰς κλοσίδας. 14 κλωνάρια· εἶδος στεφάνου χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ ἢ καὶ ἐξ ἄλλου μετάλλου. 15 μαλαματοκοῦκκια· χάντρες μαλαματένιες. 18 μπακούρι· μπακιρί. 18 χαρανή· καζάνι πλυσίματος. 19 γκούμι ἀντὶ τοῦ γνωστοῦ γκισούμι· δοχεῖον χάλκινον πρὸς μεταφορὰν ὕδατος. 19 λεγγέρι· δοχεῖον χάλκινον διὰ ψήσιμον φαγητοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου, προσκομιζομένου εἰς τὸ τραπέζι, καὶ ἔτρωγον ἀπὸ κοινῆς. 19 λιέμι καὶ λεῦνι· λεκάνη. 20 καλέμια· μέτρον ἐκτάσεως ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ $\frac{1}{12}$ τοῦ στρέμματος. 22 ντουλαμάς· βλ. ἔγγρα. 1 στίχ. 40. 22 μπὸ χασέινους· ἀπὸ χασέ· 22 τζιπούνια· φόρεμα ἐν εἶδει ζακέττας, κοντύτερον ἀπὸ τοὺς τζουμπέδες· βλ. ἔγγρα. 1 στίχ. 48. 23 χαταένια (τζιμποῦνια)· ἀπὸ χασέ. 25 κοναβοπατζιᾶν· γουναρικό ἀπὸ κοναβί· 26 κοντογοῦνι χαταῖ· εἶδος κοντῆς γούνας. 26 γουνιασμένο με σιντζάπια ἢ σιντζίφια· γουν. με ταινία λεπτὴ γύρω γύρω. 27 κοντογοῦνι μπὸ χασί· κοντογοῦνι με φόδρα ἀπὸ χασέ συνήθως χρώματος κόκκινου. 29 σιντρόφια· ἐσώβρακα.

30	μαντίλια τζιπεΐνα: 20: καὶ πανίτικα: 20:	π.	2000
	δακτυλήδια μαλαματέϊνα: 4:	π.	1200
	σίντουκη βενέτικο ἕνα ἕτερον σίντουκη πρασιοβηνῶ ἕνα	π.	1200
	στρώματα περατινὰ 2: παπλώματα περατινὰ: 2:	π.	2000
	πρωσκέφαλα τοῖς λύψυάς 2: καὶ περατινὰ πρωσκέφαλα 2:		
35	μαξυλάρια χαταΐνα: 2:	π.	1800
	γιᾶμπολες: 2: κυλήμια 2: σίντόνια: 2: ποκρόβη ἕνα	π.	2000
	πεσκυοῦνι ἕνα καλπάκηα τρία απλάδες καλαΐσες δκάδες 6.	π.	2160
	κουκολή ρουχέϊνο γουνιασμένο με γιτζιόνια ἕνα	π.	840
	βρακόζουνες 10	π.	1000
40	σουμά	π.	116990
	Ἐγῶ τοίνοιν δείδωμι ταῦτα ὁ δὲ Ἐς του ελέους δῶει		
	αὐτοῖς πάντα τὰ ἀγαθὰ:		
	» γεώργιος ἱερεὺς μαρτυρῶ	»	
	» πέτρος ἱερεὺς μαρτυρῶ	»	
45	» χρῆστος ἱερεὺς μαρτυρῶν	»	
	θεόδωρος τριανταφύλλου μάρτυς	»	
	» νηκολος διμο μαρτιρο	»	
	» ἰωαννις κοσταντηνου μαρτιρο	»	
	» δούκας χατζῆμιχάλη μάρτυς	»	
50	» παύλης χατζῆ μιχαήλ μαρτυρῶ	»	
	Γεώργιος μάνου μαρτυρῶ	»	
	Μιχαηλς ιωάννη ζιγούρη μαρτυρῶ	»	
	»	»	
	»	»	

4. Προικοσύμφωνον ἐκ Σιατίστης τοῦ 1826

Εἰς δόξαν χριστοῦ ἀμήν: 1826: ἰουλίου δίου. σιάτιστα

Ἰδου σιμιώνω ἐγὼ ἡ ναούμινα τζήνω

τὰ ὄσα προικῆζω τῆν ὄηγατέραν μου ἀνασασία:

30 τζιπεΐνα: μεταξωτά. 32 σιντούκι πρασιοβινό: κιβώτιον με ἔξωτερικὸν διάκοσμον ἀπὸ πράσινα λουλούδια. 33 στρώματα ἢ παπλώματα περατινὰ: στρώματα ἢ παπλώματα ἀπὸ τὰ χωριά τὰ πέραν τοῦ Ἀλιάκμονος ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς Κοζάνης - Σιατίστης. 35 χαταΐνα ἀπὸ χασέ. 36 γιάμπολες: βελέντζες ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ προμηθευόμενα με διάφορον χρωματισμὸν τῶν ἐντοπίων, ἔχουσαι εἰς τὸ μέσον ἄλλο χρῶμα. 36 ποκρόβη βελέντζες ἀπὸ μαλλι αἰγός. 37 πεσκυοῦνι: φούντα. 37 καλπάκι: ἐπικάλυμμα κεφαλῆς. 37 απλάδες: πιάττο ἀβαθές χρησιμοποιούμενον ὡς ἡ σημερινὴ πιατέλλα: πρβλ. καὶ «ἀπλὰς δίσκος». 38 κουκολί: καλύμματα κεφαλῆς διὰ παιδιὰ. 38 γουνιασμένο με γιτζιόνια: ;

† Ἐν πρότοι ἔν φερετζέν ρούχιων μὲ χάρτζια ἀσημέϊνα.	
δεύτερον φερετζέν ρούχιων μὲ χάρτζια μεταξωτά :	5
τζημπέν πρότον στώφα ὀλόχρησι.	
τζημπέν δεύτερον καδιφείνων κρημέζηκον.	
τζημπέν τρήτων χρησοῦ γάντζου.	
τέταρ(τον) τζημπέν μπίτζηκον.	
ἔτερι δίου τζεμπέδες ρούχινη.	10
πρότον φώρεμα στώφα ὀλόχρησι.	
δεύτερον φώρεμα μπέτζικον.	
τρήτον φώρεμα σταμπὸλ	
φουστὰν χρησοῦν...ἔτερον φουστὰν τζηταρῆ τρήτον φουστὰν κήτεργο	
πρότον ἀντερῆ κατακώρφους στώφα ὀλόχρησους	15
δεύτερον ἀντερῆ κατακώρφους λέστρα κήτερνη	
τρήτων ἀντερῆ κατακώρφους γιανιῶτικον	
τέταρτον ἀντερῆ νια πχανές	
πέμπτον ἀντερῆ κηταπή	
ἕκτον ἀντερῆ ἀλατζέϊνο	20
δίου μηντένια καρτονήσια	
εναν λεμπεκέν ἀτλαζωτῶν.	
δεύτερον λιμπαντῶν γκηζή.	
ἡποκάμισα ἦκους πέντε.	
σιντροφῆα ἦκουσι	25
μεσάλες δέκα· βρακοζώνες δέκα πέντε	
πέντε προσώπια καὶ ἕξ σελβέτες	
ἕναν μαχοριμέν· ἕνα δέμα· ἕνα χαβλή· ἕ(να)πιστημάλ	
μία λεμερία κηντιτῆ τῆς βιένας· καὶ δίου μεταξείνης	

4 χάρτζια· χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ γαϊτανάκια (κλωστὲς) φορεμάτων, τορνιρίσματα φορεμάτων. 6 τζιμπές ἢ συνηθέστερον τζουμπές καὶ τζεμπές· εἶδος καπαρντίνας· ἔφορεϊτο ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἀντερι καὶ τὸν λιμπαντέ. 7 καδιφείνος· ἀπὸ κατιφὲ ὕφασμα. 7 κρημέζικος· κοκκίνο-μελανωποῦ χρώματος. 9 μπίτζικος ἢ μπέτζικος· ἐκ Πέστης. 13 σταμπὸλ· κωνσταντινουπολίτικος. 14 τζιταρί· τὸ ἐν Κοζάνη νταραῖ = ἀραιό ; 15 ἀντερι κατὰ κόρφους· ἀνδρικός χιτῶν ποδήρης ἀνοικτός μπροστά μὲ πλισσέδες. 16 λέστρα κίτερνη· ζώνη κίτρινη διὰ κλειδώματα: 17 γιαννιώτικο· ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα. 18 ἀντερι νταχανές· εἶδος ἀνδρικοῦ γιτῶνος. 19 ἀντερι κηταπί· ἐν Κοζάνη ἀντερι σιάμ κηταπί = ἀντερι μεταξωτὸ μὲ καθέτους ραβδώσεις. 21 μιντένια ἀντὶ μιντέρια καρτόνια· σκεπάσματα βαμβακερά (ἀπὸ κρητὸν) διὰ ντιβάνι. 22 λεμπεκές·; 22 λιμπαντές· εἶδος γιλέκου ἀνδρικοῦ ἢ γυναικείου κοντοῦ φορέματος κεντητοῦ. 23 γκιζί· χρῶμα πρᾶσ. βαθ. ἐρυθροῦν. 26 μεσάλες· ἐπικαλύμματα τραπεζιῶν συνήθως. 27 σελβέτες· σερβιέττες τραπεζιοῦ. 28 μαχοριμές συνήθως μαχοραῖς· μανδῆλι κεφαλῆς ἐν εἶδει σαλιοῦ, φέρον εἰς τὴν ἄκραν κοσμήματα χρυσᾶ. 29 χαβλί· προσόψι λουτροῦ. 28 ἐπισιμάλι καὶ πισιμάλι· προσόψι λουτροῦ. 29 λαιμέρια· ἐπικαίμα. 30 σερχατερί· καρφίτσα ἐκ σύρματος κατασκευαζο-

- 30 ἕνα ζευγὰρ κληδῶματα σερκατερι
 ἕτερα ἔν ζευγὰρ κληδῶματα ἀργυρωχωρησωμένες
 δίου ζώνες ἢ μία κνητητή
 πέντε δακτηλίδια μαλαγματέϊνα
 δίου ζευγάρια σκουλαρίκια μαλαγματέϊνα. ἕτερον ἔν ζευγὰρ σκουλαρίκια
- 35 ἕνα ζευγὰρ μπληνητζέκα μαλαγματέϊνα
 μαργαρτὰς ἦκουσ μοσχάλια
 δίου φέσια με τεπέδες χροσούς
 ἕνα μαγλήκη κνητητῶν
 δίου φερτζέλια μαζή με τὰ τζερτζάφια
- 40 δίου στρώματα, δίου παπλώματα. δίου γιάμπολες. ἕνα ὑποκρόβ.
 ἕνα χαλή, οκτῶ προσκέφαλα.
 δίου μαξηλάρια. καὶ δίου τζερτζεφια.
 ἕνα χαρανή, ἕνα σινή, ἕνα γγιούμη τρῆς τετζερέδες.
 ἦκουσ κωμάτια καλάϊ
- 45 ἕνα λεγὲν καὶ ἡμπροίκη.
 δίου ντουνοῦμια ἀμπέλ. ἐξ ὧν. το ἕνα ἦναι νδουνοῦμ εἰς παλεάμπελα.
 καὶ το μῆσῶν νδουνοῦμι εἰς μπότζηκα.
 μετριτὰ ἐπιχείρας ἀ<σ>λ. 1000 ἦτοι χίλια γρόσια.

Ὁ δὲ πανάγαθος θεὸς δώϊ αὐτις τὰ τοῦ ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ.

5. Προσούμφωνον γάμου ἐκ Σιατίστης τοῦ 1831

- Σὺν τῷ ἀγίῳ θεῷ ὅσα θέλω προικῆσει τὴν θυγατέρα μου Νυμφοδώ-
 ραν, ὅπου μέλλει νὰ νυμφεφθῆ με τὸν κύρ Ἰωάννην στέργιον.
- » 1: φερτζέν δούχινον.
 » 1: ἀντερι ἀτλαζωτὸν κνητητόν.
- 5 » 1: » μεταξωτὸν
 » 1: » μῆλον
 » 1: τζομπέν.
 » 1: » ρούχινον
 » 8: ὑποκάμισα
- 10 6: σιντροφια: ἔλ: 5

μένη ὑπὸ χρυσοχῶν, εἶδος κοσμήματος. 35 *μπληνητζέκι*: βραχιόλι. 36 *μοσχάλια*: μέτρον βάρους. 37 *τεπέδες*: χρυσοποίκιλον κόσμημα ἐπάνω ἀπὸ τὸ φέσι. 38 *μαγλίκι*: βλ. ἔγγο. 1 στίχ. 35. 39 *φερτζέλι ἢ φουρτζέλι*: μπαούλο βλ. ἔγγο. 1 στίχ. 67. 39 *τζερτζέφι ἢ τσαρτσάφι*: σινδόνι. 40 *ὑποκρόβι*: πρβλ. ἔγγο. 3 στίχ. 38. 42 *τζερτζέφι*: σινδόνι. 43 *σινί*: ταψι με τὰ δῶρα ποῦ ἔστειλεν ὁ γαμβρὸς πρὸς τὴν νύμφην τὸ ἀπόγευμα τῆς πρὸ τοῦ γάμου Παρασκευῆς. 46 *λεγένι*: λεκάνη. 47 *ντουνοῦμ*: μέτρον ἐκτάσεως ἰσοδυναμοῦν πρὸς ἓν στρέμμα. 47 *μπότζηκα*: (μπότσα;) φιάλη;

6 *ἀντερι* — *μῆλον*: ἀντερι πρῶτης ποιότητος' πρβλ. ἔγγο. 2 στίχ. 30. 7 *τζομπές*: χιτῶν.

5: ταύλαις.	ελ: 4	
» 6: βρακοζώναις.	ελ: 3	
5: προσόψια:	ελ: 2	
» 2: λαιμαραῖς.		
» ἔνδημα, καὶ ἔν φέσι		15
» 1: ζευγάρια κληδῶματα ἀργυροχρυσωμένα		
» 1: πάπλωμα		
» 1: στρῶμα		
» 1: κυλήμι		
» 1: γιάμπολην		20
» 1: σινδόνι		
» 4: προσκέφαλα		
» 8: κομάτια καλαῖ καὶ μπακίρι		
» 1: λιένη ἱμπρήκι		
» 1: σινί, ἔν ἰγιούμι. ἔλ: τοπινεῖ καὶ γκιούμι		25
1: χαρανί:		
» 8: καλήματα: ἀμπέλι εἰς ἀργυροῦ		
» 1: σινδούκι καρύτικον.		
τῆ 18: 7βρίου 1831	Δημήτριος Μάρκου	
Ἐν Σιατίστη		30

Σελ. 3

σιμοιώνω τὰ ὅσα ἐξώδευσα ἐγὼ ὁ ἰωάννης εἰς προγαμιαίαν δορεάν.

4: μεσόκκερλέδες ἐδόρισα ἐγὼ	γρ.	
1: κρημεντζηκον ἐγὼ ὁ εἶδιος	γρ.	
2: ῥομπιέδες ὁ εὐθύμιος ἀδελφός μου	γρ.	
2: ῥομπιέδες ὁ οἰκονόμος	γρ.	35
2: ῥομπιέδες ὁ δημήτριος πάϊκου	γρ.	
1: ὁ παπὰ ἰωάσαφ	γρ.	
1: ἡ δούκινα	γρ.	
1: ἡ σάνα ντάνα	γρ.	
1: ὁ ἀπόστολος παπαθεοδώρου . .	γρ.	40
εἰς ετερα δῶρα τῆς νύμφης δικά μου ἔξωδα.		
1: ταμπακέραλη ἀσιμένεια . . .	γρ.	

11 ταῦλες ἐν Σιατίστη, μεσάλες ἐν Κοζάνη = ποδιές ἐργασίας. 14 λαιμαριά· ἐπι-
 λαίμιον. 21 γιάμπολη· βελέντζα. 25 σινί· πβλ. ἔγγρ. 4 στίχ. 43. 25 τοπινί· τοπικό; 28
 καρύτικον· ἐκ καρυδιᾶς.

σελ. 3. 32 μισοκκερλέδες· εἶδος χρυσῶν νομισμάτων. 33 κρημέντζικον· χρώματος...
 34 ρομπιέδες· εἶδος νομισμάτων ἀργυρῶν. 42 ταμπακέραλι· ταμπακέρα. 43 λαχορί μαντήλι·

- 1: λαχορή μαντιλη . . . . . γρ.
 1: καθρεύτην . . . . . γρ.
 45 1: ζευγάρη στρημφια . . . . . γρ.
 1: τιπεν και κρηπίνεια . . . . . γρ.
 1: φέσι και μαχραμάν . . . . . γρ.
 2: μαντίλια. έτερα . . . . . γρ.
 1: άρμάτα όταν έστειλα τὸ σινεῖ πέρα
 50 και περη όλα τα έξωδα όπου ήχε το σινη γρ. 120

Ἐπὶ τῆς τετάρτης σελίδος άνω :

ξηστοίχη' της αραβόνας Ἰω(ά)νου τοῦ ζωγράφου

6. Διαθήκη ἐκ Βλάστης τοῦ 1852

- » ἡ ὑποφαινομένη Δέσπω σύζυγος τοῦ Γεωργάκη Τόνια, υγιῆς οὔσα, και
 σώας ἔχουσα τὰς φρένας μου, βουλευομένη περὶ τοῦ μέλλοντός μου τέλους,
 και περὶ τῶν τέκνων μου, οἰκειοθελῶς και ἀπαραβιάστως θέλουσα νὰ διαθέ-
 σω τὰ πατρικά μου και μητρικά μου κτήματα και χρήματα κινητὰ τε και
 5 ἀκίνητα, διατάττω τὰ ἐφεξῆς. ἐπειδὴ ἐξ ἰδίων μου κἀγὼ ἔδωκα εἰς ὑπαν-
 δρεῖαν τῶν 3» τριῶν θυγατέρων μου, ὅ,τι προαιρετικῶς ἠθέλησα, και εἰς
 τὴν ἐν Γκορέντζη ἐγγονὴν μου ἱκανά. ἐπειδὴ προσέτι τὰ δύο παιδιὰ μου
 Σιῶμος και Κωνστ: συνετέλεσαν πολὺ. και ὁλονὲν συντελοῦν εἰς περίθαλψιν
 μου· ὁ δὲ ἄλλος υἱός μου Μοῖχος. φυσικὸν ἔχων ἐλάττωμα, ἀπαιτεῖ ἐκ μέ-
 10 ρους μου τὴν δυνατὴν προμήθειαν. διὰ τοῦτο, διότι εἰς τὰς θυγατέρας μου
 και ἐγγονὴν μου ὡς προεῖπον ἐξ ἰδίων μου ἔδωκα. και εἰς τοὺς υἱούς μου
 ἐπαρατήρησα τὰ εἰρημένα. ὅσα πλέον μοὶ περιεσώθησαν πατρικά μου και
 μητρικά μου κτήματα και πράγματα, οἱτι σπῆτι, λειβάδια και: 2 ἀμπέλια,
 και ἐπίλοιπα πράγματα, ὅλα τ' ἀφίνω εἰς τοὺς τρεῖς υἱούς μου Σιῶμον.
 15 Κωνσταντῖνον, και Μοῖχον, ὥστε αὐτοὶ μόνοι νὰ εἶναι κύριοι αὐτῶν, και
 πληρεξούσιοι κτήτορες αὐτῶν, χωρὶς νὰ τοὺς ἐνοχλήση κανεὶς, οὔτε αἱ θυ-
 γατέρες μου, οὔτε ἄλλος τις.
 ὄθεν ἔγραψα τὸ παρόν μου διαθητικὸν ἐμμάρτυρον ἔγγραφον εἰς ἀποφυγὴν
 πάσης ταραχῆς και φιλονεικίας, και ἐνοχλήσεως τῶν εἰρημένων, διὸ ἐχέτω

μανδήλι χρωματιστὸ μάλλινο μὲ κρόσια πολυτελέστατο συνήθως ἀπὸ τὴν Λαγώρη τῶν Ἰνδιῶν προερχόμενον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐσκέπαζον συνήθως τὰ νυμφικὰ δῶρα και τὸ ἐχρησιμοποιοῦν διὰ τὸν λαιμόν· ἐν Κοζάνη ἐλέγετο και *σαλέντο*. 45 *στρίμφια*· ἐκ τοῦ γερμανικοῦ Strümpfe = κάλτσες ἀλλὰ και εἶδος ὑποδημάτων; 46 *τιπές* χρυσοποίκιλον κόσμημα ἐπάνω ἀπὸ τὸ φέσι. 46 *κρηπίνια* ἢ *καρηπίνια*· χάντρες. 47 *μαχραμᾶς*· εἶδος σαλιοῦ. 49 *άρμάτα*· σειρές. 51 *ξιστοίχι*· συμβόλαιον γάμου ἐν εἴδει προσυμφώνου· πρβλ. ἀνωτέρω σελ. 265.

τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἐν παντὶ κριτηρίῳ δικαιοσύνης, εἰ τύχοι. 1852., 22., 20
 φευρ. Βλάτση.

» ἐγὼ ἡ δέσπου θυγάτηρ τοῦ Μηχάλη καὶ σύζυγος, τοῦ Γεοργάκη-Τόνια μνη
 ὑξεύροντας νὰ γράψω διὰ χειρὸς τοῦ Παπᾶ Ἰωάννου Παπᾶ Εὐθυμίου, βε-
 βαιώνω τὰ ἄνωθεν

ἰδοῦ καὶ τὸ δακτυλὸν μου: *(ἀκολουθεῖ ἡ ἀποτύπωσις)*

» Παπᾶ Ἰωάννης οἰπογράφεται αὐτὴν μαρτυρῶ

» 25

» Νικόλαος Γ. γόγου μάρτυς

» Κωνσταντῆς Γ. μουσιόπουλος μαρτυρῶ

» Δημήτρης αθανασίου μαρτυρο

» Γεώρ. Γαδῶ μαρτιρῶ

»

»

»

7. Διαθήκη ἐκ Βογατσικοῦ τοῦ 1869

† Ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος τοῦ ἑνὸς καὶ μόνοῦ Θεοῦ.

Ἐπειδὴ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου μου εἶναι ἄδηλος, κατὰ τὸν ἐν Εὐαγγε-
 λίοις λέγοντα Κύριον Ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν «Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχε-
 σθε ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ἧ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 ἔρχεται» καὶ ἐπειδὴ δειλιῶ μὴ μὲ καταλάβῃ ὁ θάνατος ἀδιάρητον, διὰ τοῦτο 5
 σπεύδω ἐν ὧσφ ἔχω τὸν νοῦν ὑγιᾶ διὰ τῆς παρούσης διαθήκης μου γενομένης
 ἐνώπιον τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Ἁγίου Σισανίου (ὡς μὴ ἐλθόντος εἰσέτι εἰς τὴν
 ἐπαρχίαν τοῦ Ἁγίου Σισανίου) νὰ ἐκπληρώσω τὰ τελευταῖα χριστιανικὰ καὶ
 φιλοστοργικὰ καθήκοντα καὶ διατάζω τὰ περὶ τῆς περιουσίας μου πρὸς ἀπο-
 φυγὴν διενέξω καὶ σκανδάλων τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ συμβῶσι μετὰ θάνατον. 10

Ἄρ. Αὐν Ἀποκαθιστῶ Ἐπίτροπον καὶ τέλειον πληρεξούσιον τῆς ὑπαρ-
 χούσης καταστάσεώς μου συγκειμένης ἐκ διαφορῶν ἡμολόγων, πραγματείας,
 βερεσεδίων, ἐτοίμων γροσίων, τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ διαμένοντα Γενικὸν ἐπί-
 τροπον τοῦ Ἁγίου καὶ Ζωηφόρου Τάφου διὰ νὰ διανεῖμῃ τὴν ὑπάρχουσαν
 περιουσίαν μου ὡς ἑξῆς. 15

Ἄρ. Βον Ἀφίνω εἰς τὴν γεννήσασαν καὶ ἀναθρέψασαν μητέρα μου
 τέσσαρας χιλιάδας γρόσια.

Ἄρ. Γον Προσέτι εἰς τὴν μητέρα μου ἀφίνω δύο χιλιάδας γρόσια διὰ
 νὰ ἐκτελέσῃ τὰ συνήθη μου μνημόσυνα ἀπὸ τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν καὶ
 ἐφεξῆς, ἐπειδὴ τὰ μέχρι τῶν τεσσαράκοντα συνήθη μνημόσυνα κτλ. εἶναι εἰς 20
 βάρος τοῦ εἰρημένου ἐπιτρόπου.

Ἄρ. Δον Ἀφίνω εἰς τὸν ἀδελφόν μου Κότσιον δύο σιντούκια πράγ-

ματα εύρισκόμενα εἰς Χρούπισταν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Μάρκου συντρό-
φου τοῦ Ἀποστόλου Βακάλη.

25 Ἄρ. Εὖν Προσέτι εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφόν μου ἀφίνω καὶ δύο χιλιάδας γρόσια καὶ οὐχὶ περισσότερα εἰς μετρητά, ἐπομένως ἂν τολμήσῃ νὰ ζητήσῃ περισσότερα, ἢ ὀργῇ τοῦ θεοῦ νὰ ἔλθῃ ἐπ' αὐτὸν καὶ προκοπὴ νὰ μὴ ἴδῃ διότι ταῦτα ἀφίνω ἐκ προαιρέσεως.

30 Ἄρ. ΣΤ'ον Ἀφίνω εἰς τὴν πατρίδα μου ἕξ χιλιάδας γρόσια διὰ νὰ φροντίσῃ νὰ ἐπιδιορθώσῃ τὴν βρύσιν τοῦ Ντσιτσκου, ἦτοι τοῦ Ντσιτσκου τοῦ πηγάδι, εἰς τὸν τόπον του καὶ οὐχὶ εἰς ἄλλο μέρος διὰ νὰ ὑπάρχῃ ἀφθονία ὕδατος εἰς τὴν βρύσιν ταύτην αἰωνίως.

Σελ. 2.

Ζον Ἀφίνω εἰς τῆς Βαρσάνους τοῦ κορίτσι τὴν νέτσιου πεντακόσια γρόσια διὰ νὰ ὑπανδρευθῇ, καὶ τὰ ὁποῖα τότε θὰ λάβῃ.

35 Ἄρ. Η'ον Ἀφίνω εἰς τῆς Γκάλτσας τῆς Δριανοβνούς τὸ κορίτσι διὰ νὰ ὑπανδρευθῇ γρόσια πεντακόσια, τὰ ὁποῖα τότε θέλει λάβει.

Ἄρ. Θ'ον Ἀφίνω εἰς τὴν Αἰκατερίνην Γκάγια διὰ νὰ ὑπαντρευθῇ γρόσια τριακόσια, τὰ ὁποῖα τότε θέλει λάβει.

40 Ἄρ. Ι'ον Ἀφίνω εἰς τὸ κορύτσι τῆς Γελαδάρους τὸ μεγάλο τὸ ὁποῖον κάθεται εἰς τὸ ὄσπητι τοῦ Μόκα, ἀνεψιὰν τῆς Χατσίνας γρ. τριακόσια.

Ἄρ. Ια'ον Ἀφίνω εἰς τὸ Σχολεῖον γρόσια πεντακόσια.

Ἄρ. Ιβ'ον Ἀφίνω εἰς τὸ Παρθεναγωγεῖον γρόσια πεντακόσια.

Ἄρ. Ιγ'ον Ἀφίνω εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος γρόσια ἑκατόν.

45 Ἄρ. Ιδ'ον Ἀφίνω εἰς τὸ Μοναστήριον τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων γρόσια τριακόσια.

Ἄρ. Ιε'ον Ἀφίνω εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον τσερίλαβον γρόσια τριακόσια.

Ἄρ. ΙϚ' Ἀφίνω εἰς τὰ ἰδικὰ μας παρεκκλήσια ἦτοι Ἅγιον Δημήτριον, Ἅγιον Ἰωάννην Προδρομον, Ἅγιον Νικόλαον, Ἅγιον Γεώργιον καὶ Ἅγιαν Παρασκευὴν ἀνὰ γρόσια εἰς ἕκαστον ἑκατόν.

50 Ἄρ. Ιϛ'ον Ἀν μὲ θάψωσιν ἔμπροσθεν τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἀφίνω γρόσια ἑκατόν.

Ἄρ. Ιη'ον Ἀφίνω εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων γρόσια ἑκατόν.

55 Ἄρ. Ιθ'ον Ἀφίνω εἰς τὴν Βαρσάνουν ἢ ὁποῖα ἀρκετὰ μ' ὑπηρέτησε γρ. διακόσια.

Ἄρ. κ. Ἀφίνω τὸ Μουλάρι μου εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος.

Ἄφίνω εἰς τὴν Μητέρα μου τὸ ὄσπητι μου, ἀμπέλια, χωράφια, βαενια, τσακίρι, μπακόρι, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν της θὰ τὰ λάβῃ ἢ πατρὶς διὰ νὰ φροντίσῃ νὰ φέρῃ ἐπιδιόρθωσιν εἰς τὰ πηγάδια. ἔτσι νὰ τὰ πωλῇ καὶ νὰ φέρῃ νερὰ εἰς ὅσα πηγάδια δὲν ἔχουν.

60

Ἐφίνω εἰς τὴν Ἁγίαν Λαύραν τοῦ Ἁγίου Ὁρους γρόσια χίλια.

Ἐφίνω εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Ἁγίας Ἄννης γρόσια ἑκατόν.

Ἐφίνω προσέτι εἰς τὴ μητέρα μου γρόσια πεντακόσια.

Ὅθεν ἐκτελεστέην τῆς παρουσίας διαθήκης μου ἀφίνω τὸν εἰρημένον
Γενικὸν Ἐπίτροπον τοῦ Ἁγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου διὰ νὰ διανείμῃ τὴν 65
περιουσίαν μου ἀμερολήπτως. } Λοιπὸν

ὁ ἴδιος Ἐπίτροπος θὰ μὲ κάμῃ ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας καὶ ἕως τῆς σα-
ράντα. θὰ μὲ κάμῃ δύο σαραντάρια ἔν εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἔν εἰς τὸν
Χρυσόστομον καὶ τρία συλλείτουργα.

Σελ. 3.

Ἐπίτροπε τοῦ Ἁγίου Τάφου μὴ ἔχῃς οὐδεμίαν ὑποψίαν διότι διὰ τὸν 70
Ἁγίον Τάφον θὰ μείνωσι τρία μερίδια τῆς περιουσίας μου ἔν ἄλλαις λέξε-
σιν, ἔν μερίδιον θὰ διανείμῃς καὶ τρία θὰ σὲ μείνωσι. Ἴδου σὲ φανερόνω

καὶ τὰ ὅσα χρήματα ἔχω κεκρυμμένα εἰς τὸ σπήτι μου. Ἐπάνω εἰς τὴν παρ-
σιτιὰ μέσα εἰς τὸν οὐντὰ εἰς δύο τρύπας ἔχω δύο τενεκέδες χρήματα μαζῇ 75
μὲ τὰς φατούρας εἰς τὸν ἴδιον οὐντὰν ἑπάνω εἰς τὰς τρύπας ἔχω ἕνα τσοκάλη

καὶ μέσα εἰς τὸ τσοκάλη εἶναι τενεκὲς μὲ φλωρία καὶ μὲ τὴ φατούραν. εἰς τὸν
αὐτὸν οὐντὰν ἔχω καὶ πρᾶγμα ἔχω καὶ τὰ τεφτέρια εἰς τὸ ἀνώγειον ἔχω μιὰν με-
σάνδραν μὲ πρᾶγμα βουλομένην. Εἰς τὸ ἐργαστήριον ἔχω πρᾶγμα ἔχω καὶ χρή-
ματα μέσα εἰς τὸ μπουροῦμι. εἰς τὴν ἄκραν ὅπου εἶναι τὰ κάρβουνα εἶναι 80

ὁ τενεκὲς μαζῇ μὲ τὴν φατούραν. Σὲ λέγω Ἐπίτροπε καὶ διὰ τὸ νέον πρᾶγμα
τὸ ὁποῖον ἔφερα ἀπὸ τὸν πιρλεπέν. δὲν τὸ ἐπείραξα διόλου καὶ θὰ ἔλθωσι νὰ τὸ
λάβωσιν ἐκεῖνοι ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸ ἠγόρασα. Εἰς τὸ ἴδιον πρᾶγμα εἶναι καὶ

ἰδικὸν <μου> καθὼς φαίνεται εἰς τὸ τεφτέρι μου, διότι δὲν τὸ ἔχω ὅλου βερεσέ
ἀλλὰ καὶ ἠγορασμένον μὲ χρήματα. σχεδὸν τὸ ἦμισυ τὸ ἔχω μὲ χρήματα κα-
θὼς διαλαμβάνει καὶ τὸ κατάστοιχον. Δὲν χρεωστῶν κανένα παρὰ ἕνα ἔβραϊον 85

ἐκ Καστορίας Καζιάζην κωφὸν ἕως πεντακόσια, ὡς διαλαμβάνει καὶ τὸ κα-
τάστοιχον. ὅσα ὁμόλογα ἔχω καὶ ὅσας σημειώσεις εἰς τὸ τεφτέρι μου εἶναι
ὅλα δίκαια καὶ νὰ τὰ συνάξῃς, Τέλος λοιπὸν ζητῶ συγχώρησιν ἀπὸ ὅλους ἔν

γένει, καὶ κατ' ἔξοχὴν ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐπίκρανα ποτὲ ἢ μὲ λόγια
ἢ μὲ ἔργα. Συγχωρῶ δὲ ἀγῶ ἐκ καρδίας ὅσους μ' ἐλύπησαν. ὅθεν γράφας 90

ἰδιοχείρως ταύτην τὴν διαθήκην μου, ὑπέγραψα αὐτήν, προσυπεγράφη δὲ καὶ
παρ' ἀξιοπύτων μαρτύρων, καὶ παραγγέλλω νὰ ἐκτελεσθῇ μεθ' ὅλης τῆς ἀκρι-
βείας. Ἐν Βογατικῷ τῇ 20 Αὐγούστου — 69

ἄνδρεας ἀθανασίου κάλλια ἠπόσχομαι τὰ νοθεν ἠδοῦ καὶ ἡ πογραφὴ μου

73. παρσιτιά· παρσιτιά. 74. οὐντὰς· ὁ γνωστὸς οὐντὰς, τὸ κατ' ἔξοχὴν δωμάτιον.
78. μεσάνδρα· μεγάλη ντουλάπα ἐντὸς τοῦ τοίχου τοῦ δωματίου, χρησιμεύουσα ὡς ἀπο-
θήκη σκεπασμάτων κρεβατιῶν, ἰδίως δὲ τῶν βελεντζῶν. 79. μπουροῦμι· ὑπόγειον μετὰ
θόλου, θολωτόν.

Οἱ μάρτυρες

- » Χατζή κωστας μαρτιρῶ
  - » αθανασις τριανταφίλου μαρτιρο
  - » χαράλαμπος αθανασίου μαρτυρο
  - 100 » ὁ ἡγούμενος τῆς μεταμορφώσεως ἰωάσαφ μαρτιρῶ
  - » γηρουτο μαρτιρο
  - » πάντης χρήστου μαρτιρῶ
  - » χρῆσιος στρατης μαρτιρῶ
- (ἀπέναντι συνέχεια)

- 105 » Ὁ του αγίου σισανίου ἐπίτροπος Σακελλαριος μαρτιρῶ
- » διμος θανασιμ τους μαρτιρο
- » Γ. Α. Καρύδης μαρτυροῶ
- » Χατζὶ Ἐνδριας μουταλιαν μαρτιρω

Εἰς τὸ ἄνω περιθώριον τῆς τρίτης σελίδος ὑπάρχει προσθήκη ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς, τῆς ἰδίας ὡς ὑπογράφει ὁ ἐπίτροπος Σακελλάριος, ἀλλ' ὑπ' ἄλλης μελάνης:

Ἄφινω εἰς τὸν Μητροπολίτην Σισανίου Κύριον Κον Θεόφιλον γρόσια διακόσια.

8. Πωλητήριον ἐκ Βλάστης τοῦ 1835

- » μὲ τὸ πάρόν μου φανερονο ἐγῶ παπακωστας τοῦ παπα Ἰωάννου πεπέληστὰ ὅτι ἐπούλεσα το ἀμπέλι της ρούτας τοῦ γιανάκι πέλο με τιν θελεσίν μου ἀνε<ν>οχλιτον δια γρο: 150: εἰγούν ἑκατον πεννιντα το ὀπίδον ἐχι γιτον-
 5 τρη τὸ δεξιὸν μέρος παπα Ἰῶανις παπα πούλου τὸ ἀριστερὸν νικόλας τζότας καὶ δια τοῦ τό του δίδο τὸ παρόν μου εἰς χίρας του γιανάκη νὰ μι γένη κἀνῆνας μάνις μι τὲ ἀδέλφος μιτε πεδί μου μιτε ἄλος συγγενῆς καὶ δια τουτο τὸ εδοθί το πάρόν εἰς ἐνδιξιν καὶ βεβέοσιν νὰ ἔχι τὸ κίρος ἐν παντι κριτι-
 10 ρῶ.
 παπακωστας γράφο δια χίρος μου καὶ βεβεόνο τανανώθῆν
 » δημήτριος γραμμ<α> μαρτυροῦ 1835 μαῖου .6.
 » Δημήτριος Θ. σαρακου μαρτιρο
 » Δημήτριος χαριζάνου μαρτυρω
 » παπαγιαννάκης μάρτυρας
 15 » γουλης τζοτζι μαρτηρω
 » λιολιος του Θεοδορου τζο<τζη> μαρτιρο
 » Κωνσταντίνος: γραμματικὸς μαρτυροῶ
 » αχμετης μαζγανιστις μαρτυρας

- » κοστᾶ διμου μαρτιρο
- » μιτζου καλιτερι μαρτιρας 20
- » ἄθανάσιος Φακου μαρτιρῶ
- » κοστας παπαγιανι μαρτιρας
- » καρὰ νάσηως μάρτιρῶ
- »
- »

Παραπλεύρως ἀριστερὰ τοῦ κειμένου ὑπάρχει ἡ προσθήκη :
 Χασάν πουλης ζαμπιτης Μπλατζιου μαρτυρας

9. Δανειστικὸν ἐκ Βογατσικοῦ τοῦ 1839

- » : με το παρὸν φανερονω και ὁμολογω ἔγω ἡ ζωήτζα του τοτα καρη-
 δι: θεγατερα. ὅτι με καμουν χριαν και ἐδανίστικα απο τιν γιοργινα τουλου
 γροσιᾶ: 200: ητι διακοσιᾶ καίφαλη καθαρων τὰ ὅπια γροσιᾶ ταχομι νὰ
 τρεχού τὸν παπὰ καιρατζη ποληζατικᾶ γροσιᾶ: 20: ητι ἡκοση: τὸν καθη
 καιρατζιν τιν βαζω και αμανετι τὸ μερῆδιῶ μου τα πληῖ σιλουνε τιν φιτια 5
 τρία μιραδια και τα δίου μιραδια ἡνέ τις ἀδελφης μου τις καιρανοῦς και ταλο
 το μιραδι ἡνε τις ἀδελφης μου τις αγνής και ταλο ἡνη δικο μου και το βαζω
 αμανετι ἡς τιν γεόργινα τουλου δια πεστοσινη και κανίς δεν θελη να τιν
 ανωχλήσι τῆ γιόργινα τουλου και δια τουτο δινω το γραμα μοῦ ἡς χειρας τις
 γεοργινας τουλου δια πεστοσινη και ουτος ὁμολογω 1839: μαηου: 30: 10
 » ἡγω η ζοήτζα μιν νεξεβροντας να γραψω δια χιρος το κοστα ζουπα στεργο
 ταλαβα ἡδου και το δακτιλο μου: (*ἀκολουθεῖ ἡ ἀποτύπωσις τοῦ δακτύλου.*)
 » ἡγο ἡ κερανοῦ ἡ ἀδελφη τις ζοήτζας μιν εξεβροντας να γραψω
 » δια χηρος το κοστα ζουπα στεργω ἡδου και το δακτιλο μου: (*ἀκολουθεῖ ἡ
 ἀποτύπωσις τοῦ δακτύλου.*)
 » ἡγὸ ὁ κοστας ζουπας γραφο και μαρτιρω ἡμε και βικιλης τις ζοήτζας νανε 15
 και ὅσου τα γροσια ητουτα
 » παπα ιωανης, τοστα μαριρὸ
 » παπαδημήτρις μαρτυρῶ
 » παπα πανταζῆς μαρτυρῶ
 » παπὰ γιόργις ῥάλη μαρτηρῶ 20

Ἐπὶ τῆς δευτέρας σελίδος :

ηγο ο γιοργης τουλος πο ηχामε να περνου πο του ανδρεα καρηδη γινεκα
 μουν η θηγατερα μου βεκληλην κη τα ελαβα κε δηα τουτου δηνου τη παρουσα

4 *κερατζῆς*: ἀγωγιάτης ἀλλὰ και ὁ ταχυδρομὸς. Βλ. ἀνωτέρω σελ. 125 σημ. 1.
 4 *πολιτζατικὰ ἢ πολιτζάτικα*: Κωνσταντινουπολίτικα.

μου τον ανδρεα καρθηδη ητη η γηνεκει μου να μη ζηταγη γηοργηνα τα ελαβα
γρο 200 ετι 200

- 25 γηοργης τουλος τα ελαβα
 » παπαγιόργις θεοχάρις μαρτιρω̄
 » χρῆστο Μαρκίδης μαρτιρω̄ ὅτι τὰ ἔλαβεν
 » γιοάνις αθανασίου καλουζιόουγλο μαρτιρω̄
 'Επι τῆς τετάρτης σελίδος :

30 η ουμολογία της γιδρωγινας τούλου δια τα διακοσια γρο̄ επλίρσοσα ἡγὸ ὁ
 ανδρεάας τῆ: 22: Σεπτεμβρ. 1846

10. 'Εξοφλητικὸν ἐκ Βλάστῃς τοῦ 1865

Ἐξωφλητικὸν

- « Διὰ τοῦ ὁποίου δῆλον γίνεται ὅτι ἡ ὑποφαινομένη Νούμτα θυγάτηρ
 τοῦ Γεωργάκι Νικολάου καὶ τῆς Δέσπως Μιχαήλ, σήμερον τὴν τριακοστὴν
 5 Μιχαήλ δι' ὅλα τὰ δικαιώματά μου δηλ. ἀνάλογον μερίδιόν μου ἀπὸ τὸν
 ειρημένον πατέραν μου, ἀποθανόντα τὸ 1822, ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου Νικό-
 λαον, ἀποθανόντα μετ' αὐτὸν ἀπὸ τὴν ρηθεῖσαν μητέραν μου, ἀποθανοῦσαν
 μετ' ἀμφοτέρους αὐτούς, καὶ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου Μίλον, ἀποθανόντα τε-
 10 λευταίως τὸ 1852, καθὼς λόγου χάριν ἀπὸ σπητι, λειβάδια, ἀμπέλια, ἐργα-
 στήρια, βαταλῆκι τοῦ σπητιοῦ, μ' ἕναν λόγον ἀπ' ὅλα τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα
 πράγματα μὲ γρ. 1000» ἦτοι χίλια γρόσια, καὶ μ' ἕν τετραβάγγελον καὶ ἀπὸ
 15 ἔχω δικαίωμα νὰ ζητήσω τίποτε ἀπὸ αὐτοὺς ἀγρ οὔτε αὐτοὶ ἀπὸ ἐμένα καὶ
 εἰς ἔνδειξιν ὑποφαίνομαι

Βλάστη τὴν 30 Ἰανουαρίου 1865.

- 20 » Ἐγὼ ἡ Νούμτα θυγάτηρ τοῦ Γεωργίου Νικολάου καὶ τῆς Δέσπως Μιχαήλ,
 μὴν εἰξεύρουσα νὰ γράψω διὰ χειρὸς τοῦ γράψαντος Γεωργ. Γαδῶ, βεβαιώ-
 νω τ' ἄνωθεν, θέτουσα καὶ τὸν τύπον τοῦ δακτύλου μου. (ἀκολουθεῖ ἡ ἀπο-
 τύπωσις τοῦ δακτύλου.)
 » Δημητριος παπαιωάνου μαρτυρω̄
 » Ιωάννης Πουλιάδης μαρτηρω̄
 » τέγος γιος γε(νος)ταρη μαρτηρο
 » μάρκος διμιτρίου μαρτιρό
 25 » Γεώρ. Γαδῶ Γράψας μαρτυρω̄.
 » ζικους τριανταφιλιο τουπιζι
 μαρτιρω
 » νασιος καζανηκον μαρτιρο
 » τραταφιλο κοστι μαρτιρο
 ληολιος δημητριου μαρτηροῦ
 αργιρι ζακου ματιρω̄
 διμιτρις νικολαου πγαδος μαρτιρο
 ιγου κοστα λαγουροῦ μαρτιρο

10 βαταλῆκι = ἐπιπλα. 14 ἱμπρὰ ἰζιμέτι

11. Μαρτυρικὸν ἐκ Βλάστης τοῦ 1837

φανερὸν τῷ ἀποθανούντου Νικόλαου Τόνια

ὅτι ὁ Κίριος Νικόλαος γεοργίου τονια τας 16 : του τρεχόντος μηνός, δεκεμβρίου ἔτος 1837 : ὁ ὅπιος εἶλθεν κατεφθίαν [ἀπ] ἐκ λιβαδιού κε ελικοτιθ' εἰμέρες τρὶς εἰς λαμίαν κεφές τὰς 19. του τρεχόντος μινός δεκεμβρίου ἀποθανεν εἰς λαμίαν κε μετὰ τον θανατόν του σκεδὸν καὶ ἕναν μίναν ἔπιτα εἶλθε ὁ ἀδελφός του σόμος με τα επιτροπικὰ γράμματα δια νὰ περιλάβι τα ὅσα χρίματα κε πλάτζικα του ἀδελφού του ὅπου ἔσιχορέθι κε ερχόμενος ὁ σόμος εἰς Κοραντίνα ταρέτζα του παρεδόκαμεν τα ὅσα χρίματα εβρέθισαν του ἀδελφού του ἐνόπιον τοὺς εβρεθέντας Μαρτίρους ὡς κάτοθεν μάλιστα καὶ εἶτον σφραγισμένα ἀπὸ αστινομίαν καὶ εἰεροδικίον κε διμάρχου με τέσερες σφραγίδες κε τα εμετρίσαμεν ἐνόπιον τοὺς εβρεθέντας εβρέθισαν δραχμαὶ εκατὸν δέκα ἀριθμὸς 110 : ἀπο τὲς οπίες δραχμὲς εφγάλαμεν δραχμὲς εἴκοσι ἀριθμὸς 20 : τὰ ἔξοδα τοῦ μακαρίτου εἰς τον θανατόν του ἔξοδεφθησαν εφγάλαμεν δια το ἀλόγον δραχμὲς ἱριάντα πέντε ἀριθμὸς 35 : ὅπου ἔκαμεν ἔξοδον εἰς το χάνι εφγάλαμεν τα ἔξοδα τις Κοραντούς δραχμὲς δέκα ἀριθμὸς 10 : ἐφγάλαμεν τελόνοιον δια το ἀλόγον δραχμὲς πέντε ἀριθμὸς 5 : εἰ σπιες δραχμὲς σινάζοντε εφδομίνδα ἀριθμὸς 70 : κὲ ὁ σιόμος ἔλαβεν ἀνα χίρας του δραχμὲς σαράντα ἀριθμὸς 40 : ἀπτὰ μόνον λαβενι ὁ σόμος κε ἔστο εἰς ἐνδιξιν

1837 : [δικεβρίου] φεβροαρίου 27 :

ὁ φίλιπος ειωάνου γορατζίτις Μάρτιρας
 δια τὸν ἀγράματον θανάσιν πιλέκα
 γράφο ἐγὼ ὁ φίλιπος ἐπιδής εἰ τὸν πάρον
 γιάνις γανβρος ζιανάσι πιλεκα

μαρτιρες

Εἰς τὸ ἀριστερὸν κάτω περιθώριον :

γεόργις Καντζελέρι μαρτιρας
 νικόλας ειατου μάρτιρας

12. Συμφωνητικὸν ἐκ Βλάστης τοῦ 1825

Δηα το παρώντος δηλων γινετε ὅτι ἰγὼ ὁ υποκάτοθεν γεγραμενος ὅτι εσυνφονισαμε με των νικόλαν του τώνια δια τα ἀργαστίρια ὅπου τα ηχαμε μαζί τωρα θελίματικος τα εμिरασάμε ὁ νικολας ὀπίρην το πατάνι καὶ τὴν μίγκρι τὴν τριστίλα ὅπου ἦνε μέσα εἰς το πατάνι ἀκομα καὶ τὴν ἀπάνο τριστίλα ὅπου ἦνε ἀπο πάνο τὴν δοσιν καὶ ἦνε ἠδιος νικοκήρης εἰς αὐτα ἐγὼ θελιματικος καὶ χοσονούτης με των νικολα ἐπίρα των μίλων καὶ τὴν τριστίλα

3 ἐλικοτίθηκε· ἐμποδίστηκε, ἔχασομέρησε. 7 πλάτζικα· ρουχισμός κλπ. 8 ταρέτζα· δυσανάγνωστον.

12. 3 πατάνι· κόπανος, διὰ τοῦ ὁποίου ὁμοῦ μετὰ τῆς περιφερομένης τριστίλλας ἦ

ὄπου ἦνε ὀμπροστα εἰς τον μίλων καὶ διν ἰχο οὐτ ἰγὸ να καριστρίσω εἰς εἰς πατανι της μιγαλης τριστιλας ἀκόμα καὶ εἰς την μικρὴν τριστιλα και οὔτε ὀ νικολας εἰς των μίλων καὶ τριστιλα ὄπου εἶνε ὠμπροστα τοῦ νικολο και δηὰ 10 τούτο του δῆδο το γράμα μου ομοιος ὀ νικος μου δινι αὐτὸς τω ἡδιδον ποτὲς να μὴν το γίρισώμε εἰς ὄλην μας την ζωὴν και εστο εἰς ἐνδηξην.

1825 Ἀυγούστου 1 πλατζι

Ἰωάννης κοκοσῶρ
βεβέδνο τα ἀνοθεν

καὶ αν ἐτίχη καὶ ιρθή ὀ κοτοῦλα ἰγὼ ἰχο να του δόσω το τζιβάσι 15
εγο ο χατζιστεργιος μαρτιρο

Ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ περιθωρίου :

και το αυλάκη το εχομε μαζί και αν χαλάσι να τὸ φκιανομε μαζί γογρηνα λουγὴ μαρ μ.ρτιρω.

13. Συμφωνητικὸν ἐκ Βλατίης τοῦ 1858

Διὰ του παροντος συμφωνητικοῦ Γράμματος δῆλον Γίνεται παρ ἐμοῦ τού Κότζιος τόνια ὄτι ἐσυμφόνησα με τὸν ἀδελφὸν μου Σιόμον διὰ νὰ συν-τροφεύσομεν εἰς καθε πραγματείαν ὄπου θελήσομεν να καμομεν καὶ ἔχομεν 5 να βαλωμεν ὀ καθεῖς. ἀπὸ δέκα χιλιάδες Γρόσια. καὶ ὄτι διάφορον δόσι ἰν τίχη καὶ ζιμιά πάλιν μαζί να εἶναι. καὶ γρόσια ὄπου θα βαλομεν θελο τὰ δουλεύσω ἐγὼ ὀ Κότζιος ὀ δὲ ἀδελφός μου Σιόμος θέλει δουλεύσει εἰς τα ἀργαστήρια μας και ὄτι κέρδος δόσι ο θεὸς θέλομεν το μράση μαζί ἀδελφικά και δίδω τὸ παρόν μου Συμφωνητικὸν γράμμα εἰς χεῖρας του καὶ ἐν γράμμα 10 δίδι αὐτὸς εἰς ἐμένα διὰ ἐμπιστοσύνην καὶ ὑποφαίνομαι. τὰ δὲ γρόσια ὄπου θέλο δόσι τοῦ ἀδελφοῦ μου Σιόμου να ἀπερνούται εἰς τα ὄπισθεν του γράμματος καὶ ὄχι εἰς ἄλο μέρος. < ὀ ἴδιος.

1858 ἀπριλίου : 18. Μπλάτζη.

εγο ω κότζιος τώνια ηποφένομε
παπα Ἰωάννης μαρτιρο

Εἰς τὸ ἀριστερὸν περιθώριον :

ελαβα εγω ο κοτζος απο σιαμον γρο 4000

14. Ἀπόφασις ἐκ Βλάστης τοῦ 1860

Κύριε Νικολάκι

Προχθὲς ὄπου ἦλθεν ὀ Ἀρχιερεὺς μας Κύριος Μελέτιος καὶ ἐδιωρήσα-μεν την δεκαμελὴ ἐπιτροπήν, πρώτη δουλειά εἶχαν να κάμουν να ξεφράξουν τὸ λειβάδι ὄπου ἀφιέρωσαν ὄμαδὸν εἰς τὸ σχολεῖον, τῶρα βλέπομεν ὄπου ἡ 5 ἐπιτροπή δὲν θέλει να ἀκολουθήση κατὰ την ἀπόφασις ὄπου ἔγινεν παρὰ τοῦ Κυρίου τζιορτζάκη και Κωνσταντ. Πετρίδη, καὶ τοῦ Πανιερωτάτου Δεσπότη

ντρισιτέλλας (ξύλον ἐπὶ τοῦ ὄποίου πίπτει ἐξ ὕψους τινὸς ὕδωρ) καθαρίζουν τὰ μάλλινα ὑφάσματα. 6 χοσονούτης; 7 καριστρίσω — καριστερίζω ἀνακατεύομαι.

μας, δια τοῦτο καὶ διορίζομεν χωρὶα ἡμῶν νὰ στείλῃ νὰ ξεφραῖξουν τὸ ρηθὲν λειβάδιον χωρὶς τὴν παρα μικρὰν ἄρρητα καὶ ὅτι ἀκολουθήσει εἴμεθα ὅλον τὸ χωρίον δια ἐπίσημον λόγον καὶ ὑποφαινόμεθα 1860 : ὀκτωμ. 24 : Βλάτζη.

» διμιτρις στιζου	» ζαβεος μεπριλις	10
» γιοργις ζανγγελ' βεκίλις	» μιτρος ρουση	
» σομος τονας βεκίλις	» γηαννης ζιφο	
» εφθιμιος παλιος	» ρουσις μιχάλης	
» νηκολαος παπατωάννου	» γιανη σιανμελι	15
» τουλήκας Χ Χ :	» <θεοχάρ; >ης γουλα	
» τριανταφιλο τοπτζι	» μιχέλη λίτου	
» θιοδορος κουροβιτζις	» μιτρο ζανα	
» κοσταντινος θιομελή	» νικολα τελα	
» διμιτρι λουζου	» μιχαλι καλητερι	
» Αθανασις χριστου	» κοτικας ρουμπουλας βεκίλις	20
» γιανις κολουβου	» Ἀθανάσιος Ἀ. Δερβίσ<ης>	

15. Ἐπιστολὴ ἐκ Σιατίστης τοῦ 1811

Τὴν αἰδεσιμότη σου παπὰ κιὼ χαρίσι
ταπηνώσ προσκυνῶ

† με το παρῶν μου σου φανερώνω ὅτι ὁ οικοκύρις μου ἰωάνις εἶνε ἀσθενῆς τὴ εἶνε ἰ ασθενιά του δὲν ἤμπορούμε νὰ καταλάβωμε πλευρίτης εἶνε ἢ ἄλλη ἀσθένεια ὡς τώσουν παρακαλούμεν βλέποντες το παρῶν μας νὰ κυνή-
σις ευθῆς χωρὶς ἄλλω καὶ μένωμεν εἰς τοὺς ορισμοῦ σας

5

1811 : μαρτίου προτ : σιάτιστα

γιονοβιᾶ νιὸπληνα προσκυνὸ

καὶ ἐχθὲς ἐστηλάμεν γραφὶν καὶ πρόσμενάμε καὶ στωχάζωμαι ὅτι νὰ μῆν την ἐλαβέτη πλῆν ξανα παρακαλούμε χωρὶς ἄλλω νὰ ἐλθῆτε.

10

Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς :

† τω αἰδεσιμωτάτω παπᾶ

κῦρ χαρίσι προσκυ

νητως

Εἰς Κώζαν

16. Συμφωνητικὸν τοῦ Ζωγράφου Χριστοδοῦλου

Τὸ ζήτημα τῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας εἰς τὴν Ἀντικὴν Μακεδονίαν ἰδίως ζωγράφων δὲν ἐξητάσθη εἰσέτι ἀρκούντως. Καὶ ὁμως εἶναι ἕνα σπουδαῖον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης καὶ ἰδίως τὴν ἐξέλιξιν τῆς τοιχογραφίας. Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἐκ Σιατίστης ἔγγράφων τοῦ Πανεπιστημίου ὑπάρχουν πολλὰ, τὰ ὅποια, μελετώμενα καλῶς, θὰ ἠδύναντο νὰ διαφωτίσουν ὠρισμένα σημεῖα τῆς ἱστορίας τῆς οἰκογενείας τῶν Ζωγράφων ἐκ Σιατίστης. Δεῖγμα τούτων ἔστω τὸ ἐνταῦθα δημοσιευόμενον συμφωνητικὸν τοῦ 1875

διὰ τὴν «ζωγράφισιν» τοῦ τέμπλου τῆς ἐκκλησίας Ἁγ. Παρασκευῆς τοῦ Παλαιοχωρίου. Τὸ συμφωνητικὸν ἐγράφη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συμβαλλομένου Χριστοδούλου Ι. Ζωγράφου.

Συμφωνητικὸν

« Ὁ ὑποφαινόμενος Χριστόδουλος Ι. Ζωγράφου ἐκ Σιατίστης ἐσυμφώνησα σήμερον μετὰ τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐκκλησίας αγίας Παρασκευῆς καὶ λοιπῶν χωριανῶν τοῦ χωρίου Παλεοχώρι Ἐπαρχίας ἀγ. Γρεβενῶν, Καζὰ Βέντζια τὰ ἀκόλουθα.

- 5 α'. Νὰ ζωγραφίσω τὸν Τέμβλον τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀγ. Παρασκευῆς, τὰ μὲν ἄνωθεν τῶν Εἰκόνων ἡμιστροφίλια σκαλίσματα, ὡς καὶ τὸ λεγόμενον κλήμα καθῶς καὶ τὰ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τοῦ τιμίου σταυροῦ τριπιτὰ σανίδια ὡς καὶ τὰς ἀκτίνας τῶν τριῶν ἀψίδων μὲ χρύσομα καθαροῦ βαρ-
 10 λουδίου, ὅλον δὲ τὸν ἐπίλοιπον τέμπλον μὲ χρώματα διάφορα καθαρὰ, καὶ μὲ λολούδια ὅπου ὁ τόπος τὸ θέλει, ὁ δὲ Ἐπίτροπος μετὰ τῶν λοιπῶν χωρια-
 15 νῶν νὰ πληρῶνῃ ἀντὶ ἐξόδων καὶ κόπων πρὸς ἐμὲ Γρόσια χιλιάδες δύο, ἀριθ. (2) τὰ ὁποῖα τὰ μὲν χίλια τριακόσια γρόσια θέλω τὰ λάβῃ ἀντὶ γρο-
 σίων εἰς ἓν Μουλᾶρι θυληκὸν ἡλικίας τριῶν ἐτῶν καὶ ἡμίσεως θέλουν δὲ μὴ τὸ παραδώσῃ ὅταν καὶ ἐγὼ δώσω πέρασ εἰς τὴν ἐργασίαν μου, ἐν ᾧ ἀπὸ
 15 σήμερον μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅτι συμβῆ εἰς τὸ μουλᾶρι τουναντίον, νὰ εἶναι ὑπὸ εὐθύνην αὐτῶν, ἐὰν δὲ τότε δὲν μοι δωσοσι τὸ μουλᾶρη ἀφ' οὗ
 20 τελειώσω τὸ ἔργον μου νὰ μὲ μετρώσι γρόσια χίλια τριακόσια διὰ τὴν τιμὴν του. ἐπίσης δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἑπτακόσια ἐὰν δὲν μοι μετρηθοῦν μέχρι τέλους τοῦ ἔργου μου νὰ μὲ δωσωσιν ὁμόλογον χρεωστικὸν δι' ὅσα ἐξ αὐτῶν θέλουν
 25 μείνῃ εἰς τὸ ὁποῖον νὰ ὑπόσχοντε καὶ τὸν τόκον αὐτῶν δι' ὅσος καιρὸς ἠθέλε ἀπεράσῃ.

διὸ δέδωκα τὸ παρὸν εἰς χεῖρας τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐκκλησίας κυρίου Ἰωάννου Κρικέλη, ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων ἔλαβον ἕτερον ὅμοιον καὶ ὑποφαινομε.

25 τῇ 14 Μαΐου 1875 Παλαιοχώρι.

προσέτι ὑπόσχομε νὰ τοὺς ζωγραφίσω καὶ ἓνα Ἐπιτάφιον με τὴν ἰδίαν ἄνωθεν τιμὴν.
 ὁ ἴδιος.

{ Χριστόδ. Ι. Ζωγράφος
 βεβαίονω τὰ ἄνωθεν.

Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου γραφέως :

30 1875 8)βρίου 26 ἔλαβον ἀπέναντι τῶν ὀπισθεν Γρόσια 254 ἦτοι διακόσια πενήντα τέσσαρα. Χριστόδ. Ι. Ζωγράφος.

Ἐλαβον καὶ τὸ μουλᾶρη διὰ γρ. 1300 χίλια τριακόσια.

Χριστοδ. Ι. Ζωγράφος

Ἐλαβον μίαν λίραν ὀθωμ. Γρσο. 128 ἑκατὸν ἦκοσι ὀκτώ.

ἔλαβον σιτᾶρι κοιλὰ τέσσαρα » 100 ἑκατὸν.

Δεξιλόγιον

Τὸ λεξιλόγιον τοῦτο ἀφορᾷ κυρίως εἰς τὰ ἔγγραφα ἀπὸ σελίδος 298 μέχρι 318.

Οἱ μεγάλοι ἀριθμοὶ δεικνύουν τὴν σελίδα, οἱ δὲ μικρότεροι τὸν ἐκάστοτε στίχον τοῦ ἔγγραφου.

- Ἄγ. Μαύρα 280, 21
Ἄγορα πιν. 300, 78
ἀγρ(όσι) 314, 15
ἀδιάθετος νομ. 309, 5
Ἄθανασίου Δημ. 309, 28
Ἄθανασίου Χαράλ. 312, 99
ἀλατζιάς 299, 36
Ἄλιξιου 303, 6
Ἄνθιμος Ἰβηρίτης Ἐπίσκ. Ἐλαίας 281, 283, 13
ἀντερί 305, 15, 18. 306, 4, 5, 6
ἀντερό 299, 34
ἀπλάδες 304, 37
ἀργαστήρι 315, 2
ἄργητα 317, 8
Ἄργυροῦ πιν. 307, 27
Ἄριστάρχης Νικόλ. 281, 284
ἀρμάτα 308, 49
Ἄρμενούλης Νικ. 301, 6
ἀσλάνια 303, 9
ἀτλαξέϊνος 303, 22
ἀτλάξι 301, 20
Ἄχμέτης Μαζγανίστης 312, 18
- βαένι 310, 57
βαραβάκι 318, 8
Βαρσάνους πιν. 310, 33, 54
βαταλήκι 314, 10
βεκίλης 313, 22. 317, 11, 12, 20
Βενιαμὶν Κοζάνης 284
Βέντζια 318, 4
βρακόζουνες (καὶ βρακοζῶνες) 304, 39. 305, 26. 307, 12
- Γαδῶ Γεώργ. 309, 29. 314, 19, 25
Γελαδάρου 310, 39
- γεοργάνια—γιοργάνια 300, 60. 302, 40
Γιανοβιά—Γιονοβιά 298, 6. 317
γιάμπολη 304, 36. 306, 40. 307, 19, 21
γιαννιώτικος 305, 17
γιοργάνι—γεοργάνι 300, 60. 302, 40
Γηρουτο (;) 312, 101
γιτζιόνια 304, 38
Γιονοβιά—Γιανοβιά 298, 6. 317
Γιοάννης 314, 28
Γιοργίνα 313, 2, 9, 10, 24, 30. Γοργίνα 316, 17
Γκάγια Αἰκ. 310, 37
Γκάλτσα πιν. 310, 35
γκιζι (γγιζι) 301, 26. 305, 23
Γκομπέρι 300, 61
Γκορέντζη πιν. 308, 7
γκοῦμι (γκιούμι) 303, 19. 306, 43. 307, 24
Γοργίνα—Γιωργίνα 316, 17
Γορατζίτης Φ. 315, 20
Γῶγος 309, 27
- Δελβῖνον πιν. 280, 16
Δερβίσης Ἄθ. 317, 21
διαθητικὸς 308, 18
Διονύσιος Ἡρακλείας 282, 11, 12
Δούκας Χ : Μιχάλης 304, 49
Δούκινα 307, 38
Δριαβνοῦ 310, 35
- εἴκουσ' 305, 24, 25. 306, 36, 44
Ἐλαία των. 281. 282, 12
ἐλικάκια 301, 19
ἐλικοτίθηκε 315, 3
ἐπιστιμάλι—πιστιμάλι 305, 27, 28
ἐτζέμικος 298, 31

Ζαβαῖος 317, 10
 Ζαγγέλης 317, 11
 Ζάκου 314, 25
 Ζάννα Γιανοβιά 317, 17. 298, 6
 Ζιγούρης Μιχ. 304, 52
 Ζίκους 304, 52
 Ζίφος 317, 12
 Ζούπας Κ. 313, 11, 14
 ζυγι (=ζυγά) 303, 16, 17
 Ζωγράφος Ἰω. 308, 51
 Ζωγράφος Χρ. 318, 2
 Ζωήτσα 313, 1, 11, 13

Θεόφιλος Κοζάνης 294
 θηλύκια 299, 44
 Θιόδωρος 317, 17
 Θουώκ Γ. 302, 52
 Θωμελής Κ. 317, 18

Ἰάκωβος Θεσβνίκης 294
 Ἰάκωβος Κασανδρείας 282, 12
 Ἰάκωβος Ναυπάκτου 280, 16
 Ἰάτος (Γιάτος) Ν. 315, 26
 Ἰερόθεος Χαλκηδόνος 282, 12
 ἱμπρά ἱξιμετι 314, 14
 ἱμπρίκι 300, 65. 306, 45. 307, 24
 Ἰωακειμ Λευκάδος 280, 17
 Ἰωαννίκιος Χειμάρρας 280, 16
 Ἰωσήφ Θεσβνίκης 284

καδιφέινος 305, 7
 Καζάνικος 314, 21
 Καζιάζης 311, 86
 Καϊλαρίων Ἐπισκοπή 294
 καλέμι 303, 20
 Καλιντέρης Μ. 313, 20. 317, 19
 Κάλλιας Ἄνδρ. 311, 94
 καλπάκι 298, 27. 304, 37
 Καλουζιόουγλος 314, 28
 καναβουτζιά 299, 48
 κανουβουπατζιάν κουναβοπατζιάν 299,
 50. 303, 25
 Καντζελλέρης Γ. 315, 25
 Καρανάσιος 313, 23

καρπίνια 308, 46
 καρτόνι 305, 21
 καρτονίσιοι 305, 21
 Καρύδης 312, 108. 313, 1, 21, 24
 Καρύτικος 307, 27, 28
 κατακόρφους 305, 15, 16
 κατάστοιχον 311, 85, 86
 κελήμι 302, 41
 Κεραμαργεῖο πν. 298, 19
 Κερανοῦ 313, 6, 13
 κερατζής 313, 4, 5
 κινητὸς 306, 32, 38
 κιταλί 305, 18, 19
 κίτερνος 305, 16
 κλειδώματα 306, 31
 κλήμα 318, 7
 κλωνάρι 303, 14
 Κόκκαλου τὸ Γεφύρι πν. 298, 18
 Κοκκοσώρ(ρης) 316, 12
 κοντογούνι 303, 26
 Κοραντίνα πν. 315, 8, 15
 κοσσές 298, 23
 κουκολι 304, 38
 Κουλούβου Γιάννκο 317, 21, 27
 κουναβοπατζιάν 299, 50. 303, 25
 Κουροβίτζης 317, 17
 Κρικέλης Ἰω. 318, 23
 κριμέτζικος 305, 6. 307, 33
 κριπίνια 308, 46
 Κριτόπουλος Παν. 300, 74
 Κύριλλος Νεοκαισαρείας 282, 12
 Κυρινάτσιοι 301, 5
 Κώτζιος 316, 2, 6, 12, 15. 309, 22
 Κώτικας 317, 20
 Κωτούλας 316, 14
 Κώτσιοι 309, 22. πρβ. Κώτζιος

Λαγουροῦ 314, 26
 Λάξαρης 303, 6
 λαμμαριά—λαιμεριά 298, 26. 301, 18. 305,
 29. 307, 14
 λαγορι 308, 43
 λεγγέρι 303, 19
 λεγένι 302, 42. 306, 45, 46
 λεμπεκές 305, 22, 23

λεμπαντές—λιμπαντές 301, 24. 305, 22, 23
 λέστρα 305, 16
 λεῦνι 300, 65
 Λιβάνι πν. 315, 3
 Λιγνός Δ. 302, 50
 λιένι 303, 19
 λιμπαντές—λεμπαντές 301, 24. 305, 22, 23
 Λιόλιος 312, 16, 24
 Λίτος Μ. 317, 16
 Λουγής 316, 17
 Λούζου Δ. 317, 19
 λουντίνι 299, 55. 302, 34
 λουψιάνικος 299, 38

μαγλίκι 298, 30. 306, 38
 Μαγούλα πν. 303, 20
 Μαζάνικος 314, 22
 Μαζγανίστης Ἀχμέτ 312, 18
 μαλαγματένιος 306, 35
 Μάνου Γ. 304, 51
 μαλαματοκούκκια 303, 15
 μανις (;) 312, 7
 Μαρκίδης Χρ. 314, 27
 μαχαμαῆς—μαχριμῆς 305, 27, 28. 308, 47
 Μεγδάνις Δημ. 302, 49
 Μεπρίλιστα 317, 10
 μεσάλα 302, 41. 305, 26. 307, 11
 μεσάνδρα 311, 77, 78
 μεσοκκερλέδες—μισοκκ. 307, 32
 μῆλον (άντερι) 306, 6
 Μῆτρος 317, 11, 17
 Μίλος 314, 8
 μιντέρια 305, 21
 μιράδι 312, 6, 7
 Μισιόπουλος Κ. 309, 28
 μισοκκερλέδες—μεσοκκ. 307, 32
 Μίχος 308, 9
 Μόκας 310, 40
 μόρι 299, 48
 μοσχάλι—μουσχάλι—μουτχάλι 298, 20.
 303, 1. 306, 36
 μουσχάλι—μοσχάλι 298, 20. 303, 1.
 306, 36
 Μουταλιὰς 312, 109
 μουτχάλι 298, 20. 303, 11. 306, 36
 Μπακάλης—Βακάλης 310, 24

μπακέρι 302, 42
 μπακόρι 310, 58
 μπακούρι 303, 18
 μελιτζίκι 298, 25
 Μπέλο 312, 2
 μπέτζικος—μπίτζικος 305, 9, 12
 μπιλιντζέκι 306, 35
 μπίτζικος 305, 9, 12
 μποδορούμι 311, 79
 μπότηζικα 306, 47
 μπρούσινος 299, 57, 58

Νάσιος 314, 22
 Νάτσιος 301, 7. 302, 53, 54
 Ναούμινα 304, 2
 νάχι 298, 17. 301, 14
 Νεόφυτος Δέρκων 282, 12
 Νέτσιος 310, 33
 Νικολός Δ. 304, 47. 316, 9
 Νούμτα 314, 1, 17
 Νούσκητα 314, 26
 νταμπίνι 299, 49
 Ντάνα Σάνα 307, 39
 νταπχανές 305, 17, 18
 νταραϊ 305, 14
 νταρτιμῆς 298, 28
 ντουλαμῆς 299, 40. 303, 22
 ντουνούμι 306, 46, 47
 Ντραβοντάνιστα πν. 301, 5
 ντριστελλά—τριστελλά 315, 4, 6, 8, 9
 Ντσιτόκος 310, 30
 Νυμοφοδώρα 306, 1

ξιστοίχι 308, 51

Ὅστροβου Ἐπισκοπὴ 294
 οὐντᾶς 311, 74, 77

Παΐσιος Ραδοβισδίου 290, 16
 Παλαιχωρί 318, 3, 25
 Πάλιος Εὐθ. 317, 13
 Πάντης Χρήστου 312, 112
 παντελῆς 301, 9

παρακώρη 301, 6
 παρσιὰ 311, 73, 74
 πατάνη 315, 3, 4
 πατζιάν 303, 24, 25
 Πέλος Γιάν. 312, 2
 Πεπέλιστα τπν. (ν. Νάματα) 312, 2
 πέρα 308, 49
 περατινός 304, 33
 πεσκιούνι 304, 37
 πετοσούνη 313, 8, 10
 Πετριδής 316, 6
 Πιλέκας Θ. 315, 21, 23
 Πιρλεπές 311, 81
 πιστιμάλι 305, 27, 28
 πλάτζικα 315, 7
 πλουσιόδωρος 298, 13
 ποκρόβι 304, 36. 306, 40
 πολιτζάτικος 311, 4. 313, 4
 ποντίκι 301, 28
 ποτίς 316, 10
 Πούλης Χασάν 313, 25
 Πούλος 312, 5
 πρασιοβινό 304, 32
 προικοδοσία 301, 11
 προσκέφαλο 302, 39. 304, 34

Ραδοβίσιον τπν. 280, 16
 ρέιζα (;) 315, 9
 Ράλλης 313, 20
 ρεσιμές 303, 14
 ρομπιέδες 307, 34, 35
 ρομπίνι 298, 25
 Ρούμπουλας 317, 20
 Ρούσης Μητρος 317, 11, 13
 Ρούτα 312, 2

σαγιᾶς 299, 41
 σαμουροπατζιάν 299, 47
 Σάνα 307, 39
 σαντίνα 301, 27
 Σαράκου Δ. 312, 12
 σελβέτες 305, 26, 27
 σερχατερί 305, 30. 306, 30
 σιάλι 299, 36
 σιάμ 305, 19

Σιαμέλης 317, 14
 σινί 306, 41. 307 25. 308, 49, 50
 σιντζάπια 303, 26
 σιντζίφια 303, 26
 σίπι 299, 34, 47
 σίτα 303, 10
 Σιῶμος 308, 8. 316, 2, 6, 10, 15
 σκαλίσματα 318, 6
 σκέπη 300, 67
 σκουρτέκα 301, 28
 σκουφούνια (σκουβούνια) 302, 32, 37
 σκουρτέλλα 301, 28
 Σουλτάνα 303, 5
 Στάμκος Κ. 298, 1
 σταμπόλ 305, 13
 Στίζου Δ. 317, 10
 στρίμφια 308, 45
 Στρώμνιτσα 281 κέξ.
 συντρόφια 303, 29. 306, 10
 Σῶμος 315, 6, 7, 18. 317, 12

Τακιατζής Γ. 302, 51
 ταμπακέραλη 307, 42
 Τάρης 314, 23
 ταῦλες 307, 11
 Τέλας Ν. 317, 18
 τελώνιον 315, 16
 τέμβλον (τέμπλον) 318, 5
 τεπές 306, 37
 τζεμπές—τζιμπές—τζομπές—τζουμπές—
 τζιουμπές 299, 47. 305, 6, 7, 8
 τζεργτζάφι—τζεργτζέφι 306, 39, 42
 Τζήνω Ναούμινα 304, 2
 τζιβάσι 316, 14
 τζιμπές 305, 6. πρβλ. τζεμπές
 τζιντιχόνια 298, 32
 τζιπέϊνα 304, 30
 τζιπουνία 303, 22
 τζιουμπές 299, 47. πρβλ. τζεμπές
 τζιτασι 305, 14
 τζιτζικλιὰ 299, 35
 τζομπές 306, 7, 8. πρβλ. τζεμπές
 Τζότας Ν. 312, 5
 Τζότζης 312, 15, 16
 τζουμπές 305, 6. πρβλ. τζεμπές
 τιπές 308, 46

- Τόνιας (Τόνας) 308, 1. 309, 22. 315, 1,
 2. 316, 2, 12. 317, 12
 τοπινί 307, 26
 Τοπτζής—Τουπτζής 314, 26. 317, 16
 Τότας 313, 1, 17
 Τουλήκας 317, 15
 Τούλος Γ. 313, 2, 9, 10, 21, 26, 30
 Τούρβαρις Κ. 312, 4
 τριστέλλα (ντριστέλλα) 315, 4, 6, 8, 9
 τσακίρι 310, 58
 τσαρτσάφι—τσαρτσιάφι 306, 39. 302, 41
 Τσερίλαβος 310, 46
 τσοκάλι 311, 75, 76
 τσοτίκο 300, 62

 ὑποκρόβι (ποκρόβι) 306, 40

 Φάκου Ἐφ. 313, 21
 φέρμελη 301, 25
 φερετζές ἐγγιούρ 299, 51. 306, 3
 φερτζέλι—φορτσέλι—φουρτζέλι 300, 63.
 306, 39

 Φιλόθεος (;) Κοζάνης 294
 φίρτες 299, 45. 302, 31
 φλωρία 303, 10
 φορτσέλι 300, 63
 φουρτζέλι 300, 63. 306, 39

 χαβλί 305, 27, 28
 χαρανί 303, 18. 306, 43. 307, 25
 Χαριζάνου Δημ. 312, 13
 χάρτζια 305, 4
 Χασάν Πούλης 313, 25
 χασέινος 303, 22
 χαταένιος (χατέινος) 303, 23. 304, 35
 χαταϊ 303, 26
 Κατξηανδριάς 312, 109
 Κατξηκώτζης 303, 5
 Κατξημιχάλης Δούκας 304, 49
 Κατξηπέιος 300, 78
 Κατσίνα 310, 40
 Χειμάρρα πιν. 280, 16
 χοσνούτης 316, 6
 Χρούπιστα πιν. 310, 23
 χωριανός 318, 10

Προσθήκη. 304, 38 *γουνιασμένο με γιτζιόνα*: γουν. με κουνάβι κατωτέρας ποιότητος. 300, 61 *γκομπέρι τσοτίκο*: τζομπές κοντός (ξώτικος; τσοτύλικος; τσόγινος;). 298, 20 κ. ἄλλ. *μοντάλι - μονσχάλι* (μ' σκάλ'): ειδική μονάς βάρους ζυγίσσεως μαργαριταριῶν, ἢ ὁποία ἀναλογεῖ πρὸς 1 1/2 δράμι καὶ ἤρκει διὰ μίαν σειρὰν μαργαρ. ἐνὸς περιδερίου. 299, 49 *νταμπίνι - ντάμπι*: τὸ αὐτό; 316, 6 *χοσνούτης (χοσνούτις)*: εὐχαριστημένος.

Διόρθωσις. Σελ. 285 στίχ. 9 ἀντὶ *10ην Αὐγούστου* γράφε *23 Ἰουλίου*.

Α. ΣΙΓΑΛΑΣ